

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 400 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

Bijdrage van de derde internationale vergadering van de "International Bar Association" 1950 tot de eenheid van het Handelsrecht

I.

Van 19 tot 26 Juli 1950 vergaderde te Londen het derde internationaal congres van de « International Bar Association », wat aan de rechtsgeleerden over gans de wereld verspreid een uitstekende gelegenheid bood tot aangename en vruchtbare ontmoeting. De aanwezigheid van meer dan 600 deelnemers uit alle landen wijst op de groeiende belangstelling.

Alle congressisten zullen de voorname gastvrijheid hunner Londense gastheren, die aan de vriendelijke samenkomsten de luister leenden hunner historische vergaderzalen zo rijk aan rechterlijke tradities, niet licht vergeten.

Op de werkvergaderingen werden vraagstukken van vrij algemeen aard behandeld die thans staan op het programma van alle internationale samenkomsten : de rechten van de mens; misdaden tegen mensdom en vrede; de oorlogsmisdaden; internationaal strafrecht; immigratie en verwerven van burgerrechten; de rechten der vrouw; successierecht; fabrieken en handelsmerken, meer bepaald de toestand der Duitse patenten.

Het Congres sprak zich uit, eens te meer, tegen de aanwending in het strafrechterlijk onderzoek van de narco-analyse en de leugen-ontdekker, « lie detector » genoemd. Doch daarbij bleef het niet.

De werkelijkheidszin der Amerikanen, die streven naar veiliger buitenlandse investering, bracht op de dagorde de talrijke juridische vraagstukken die verband houden met internationale samenwerking op economisch gebied.

Onder meer stippen wij aan : internationaal fiscaal recht, rechtsbegrippen die de investering in verschillende landen beheersen, handelspapier en bankkredieten.

II.

Sinds lange jaren werden overal pogingen aangewend om het wisselrecht, door de nationale wetgevingen, terug te brengen tot de eenheid die past voor een internationaal ruilmiddel, eenheid die trouwens bestond gedurende de eeuwenlange periode waarin het wisselrecht was beheerst door de gewoonten tussen de kooplieden.

In Europa leidde deze strekking tot een eenheid, die in ons land eerst tot uiting kwam in het Congres van de Vereniging tot vooruitgang der sociale wetenschappen, dat plaats had te Gent in 1863, tot de internationale overeenkomst van Genève op 7 Juni 1930.

Aan de overkant van de Atlantische Oceaan stelt men dezelfde pogingen vast, die herhaaldelijk voorkomen op de vergaderingen van de Pan Amerikaanse Unie, en minstens leidden tot overeenstemming in de toepassing der verschillende wetgevingen volgens de regels bepaald door artikelen 263 tot 271 van de « Code Bustamante » (1) aangenomen door de Pan Amerikaanse Conferentie van La Havane op 20 Februari 1928, die door bijna alle Zuid-Amerikaanse landen werd bekrachtigd.

Daar de Angelsaksische landen noch de eenvormige wet voorgesteld te Genève noch de Code Bustamante hadden bekrachtigd werd hier een uitstekende gelegenheid geboden om de verschillende standpunten vrij te beoordelen in een geest van werkelijke toenadering.

III.

De discussie werd ingeleid door een geschreven preadvies van professor Hamel, bezielde met een geest van merkwaardige objectiviteit, daar hij voorstelde tot grondslag der besprekingen de praktische middelen te vergelijken aangewend in de verschillende landen, tot het oplossen der moeilijkheden en tot het voorkomen der misbruiken die toch overal gelijkaardig zijn, eerder dan theoretische opvattingen en abstracte beschouwingen te verdedigen.

Op drie punten bleek eenvormigheid dringend gewenst.

a) De vorm van de wisselbrief, mogelijk te formalistisch opgevat te Genève, alwaar in overeenstemming met de Duitse wetgeving de benaming van wisselbrief in de wissel diende vermeld, wanneer de Angelsaksers, die de wissel aan drager als wettelijk beschouwen, deze melding niet eisen.

b) Het begrip der « provisie », waarop de Franse stelling gebouwd is, en die te Genève zulke scherpe tegenstelling deed ontstaan, dat dit punt buiten de eenvormige wet gelaten werd (2), met het gevolg dat

overdracht van de vordering, die aanleiding gaf tot de uitgifte van de wissel, geregeld wordt door de wet der plaats waar de wissel getrokken wordt.

c) Eindelijk de mate waarin de getrokkenene die accepteerde zich aan zijn verbintenis mag onttrekken, wanneer hij zich verbond zonder oorzaak. Het betreft hier het beruchte «complaisance papier», dubbelzinnige uitdrukking van een nog gevaarlijker concept, dat op zijn beurt tot even grote gevaren leidt daar het de objectieve waarde van de wissel aantast (3).

De gedachtenwisseling waartoe deze beschouwingen, gekenmerkt door een nuchtere werkelijkheidszin, aanleiding gaf, kon geen onmiddellijke vruchten afwerpen. Betreurenswaardig is het dat de prae-adviezen slechts bij de opening van het Congres aan de deelnemers werden ter hand gesteld, wanneer elke ernstige poging tot tegemoetkoming over zo lang omstreden twistpunten een voorbereiding onderstelt waartoe de tijd volledig ontbrak.

Daarenboven voorzag de organisatie van dit Congres, alhoewel in mindere mate als deze van de International Law Association, nog te veel algemene vergaderingen waar de tijd ontbreekt tot discussie, ten aanzien der talrijke punten die achtereenvolgens door de sprekers worden aangeraakt.

Kleine vergaderingen onder diegenen die belang stellen in een bepaald vraagstuk zouden grondiger discussie mogelijk maken, persoonlijke kontakten bevorderen en tevens de mogelijkheid bieden de besluiten, waartoe de discussie leidde, aan de algemene vergadering te onderwerpen.

IV

Maar de eenvormige wetgeving blijkt een ver afgelegen doel. Daarom werd ook op prae-advies van Prof. Goldman, hoordopsteller van de «Journal du Droit International» (Clunet), het vraagstuk der wetsconflicten besproken.

Luidens de overeenkomst van Genève wordt in beginsel de wettelijke bevoegdheid om zich door wissel of check te verbinden bepaald door de nationale wet, tenzij het handteken gegeven wordt op het grondgebied van een land waarvan de wetgeving de onderschrijver bevoegd acht.

In de Verenigde Staten geldt de «lex loci actus» en ook in Engeland wordt deze oplossing door gezaghebbende rechtsgeleerden voorgestaan, alhoewel over deze leerstelling getwist wordt.

Dit laatste beginsel «lex loci actus», die reeds de vorm beheerst, werd voorgesteld eenvoudigheidshalve en opdat men onmiddellijk bij later verhandeling de geldigheid van de wissel zou kunnen beoordeelen naar de wet van het land waar hij onderschreven werd, wat de subsidiaire bevoegdheid van de wet die het persoonlijk statuut beheerst niet moet uitsluiten.

Deze regel, hoe aantrekkelijk ook op eerste zicht, kan echter leiden tot misbruiken en kan moeilijk zijn toepassing vinden op rechtspersonen van publiek- en zelf van privaatrecht, daar de bevoegdheid der organen noodzakelijk bepaald wordt door het persoonlijk statuut van de rechtspersoon.

De vorm der wisselbrieven — lato sensu — met inbegrip der verplichte en toegelaten meldingen, wordt doorgaans door de «lex loci actus» beheerst, alhoewel de Conventie van Genève voorziet dat voor de checks de vorm voorzien door de wet van de plaats waar de betaling moet geschieden — «lex solutionis» — volstaat.

Er werd voorgesteld de bevoegdheid van de wet van de plaats der betaling te veralgemenen, wat de vorm van de wissel en dezes endossementen betreft,

daar de aandacht van alle ondertekenaars vooral op deze plaats gevestigd wordt. Het onderzoek der geldigheid naar de bevoegde wet wordt aldus stellig vergemakkelijkt. De houder die de wet kent van de plaats der betaling blijft gespaard van alle moeilijkheden waartoe de toepassing van andere wetgevingen, die door hem niet gekend zijn, aanleiding zou geven, zodat de objectieve waarde van het betaal- en kredietmiddel er door gediend wordt.

Anderzijds zou dit een uitzondering vormen op de wel gekende stelregel van internationaal privaatrecht «locus regit actum». In feite leert ons de praktijk dat de internationale handelseffecten doorgaans slechts handtekens dragen die gegeven werden in het land waar de titel werd uitgegeven en in het land der betaling.

Als slot der bespreking werd de toepassing van de volgende regelen door alle landen voorgesteld:

1. De bevoegdheid van een persoon om zich door wisselbrief, orderbrief, check of ceel te verbinden, wordt bepaald door de wet der plaats waar de verbintenis onderschreven wordt.

Nochtans diegene die bekwaam geacht wordt om zich door wisselbrief, check of ceel te verbinden, door de wet die zijn persoonlijk statuut beheerst, zoals bepaald door de regels van wetsconflicten in voege op de plaats waar de verbintenis aangegaan wordt, blijft gehouden zelfs indien hij onbekwaam is volgens de wet dezer plaats.

Bij gebrek aan uitdrukkelijke of impliciete melding der plaats van onderschrijving, wordt de verbintenis geacht onderschreven te zijn op de woonplaats van de onderschrijver.

De onbevoegdheid van een of andere van de ondertekenaars belet de geldigheid der verplichtingen van de andere ondertekenaars niet.

2. De vorm der verplichtingen genomen inzake wisselbrieven, orderbrieven, checks of celen, is bepaald door de wet van de plaats waar deze verplichtingen onderschreven werden, met uitzondering van hetgeen gezegd wordt in alinea 3 hieronder.

Zijn nochtans geldig de verplichtingen genomen in de vorm voorgeschreven door de wet van de plaats der betaling, met dezelfde uitzondering als hierboven.

De wet van de plaats waar een check betaalbaar is bepaalt uitsluitend de personen op dewelke een check geldig kan getrokken worden.

De plaats waar de verbintenis onderschreven is wordt bepaald zoals in het eerste besluit.

De plaats der betaling is deze uitdrukkelijk of stilzwijgend aangeduid in het verhandelbaar effect of bij gebreke daaraan de woonplaats van de getrokkenene voor de wisselbrief en de check en de woonplaats van de onderschrijver voor de orderbrief en de ceel.

De nietigheid, naar de vorm, van de verbintenis van een of meer onderschrijvers, belet de geldigheid niet van de verbintenissen, in regelmatige vorm, van andere onderschrijvers.

3. De gevolgen der verbintenissen van alle ondertekenaars van een wisselbrief, een check, een orderbrief of een ceel worden geregeld door de wet van de plaats der betaling, bepaald volgens besluit n° 2 al. 5. Dezelfde wet stelt de voorwaarden vast aan dewelke het behoud door de drager van zijn verhalen tegen alle ondertekenaars, en het behoud door ieder vervolgde ondertekenaar van zijn verhalen tegen de andere, onderworpen zijn.

Men kon zich niet eens verklaren over een tweede alinea, die bevoegdheid toekende aan de rechtbank van de plaats waar de verbintenis onderschreven werd door de verweerder, of althans zijn woonplaats gaf. Dit voorstel werd niet aanbevolen, alhoewel de aan-

dacht gevestigd werd op het groot praktisch belang ervan, daar de bepaling van de bevoegde rechtbank de kern raakt van het vraagstuk.

De gedachtenwisseling waartoe dit aanleiding gaf leidde tot de vaststelling dat men het zelfs over terminologie niet altijd eens was en onderstreepte eens te meer het overgroot belang van brede gedachtenwisseling voor het overbruggen van diepgewortelde tegenstellingen.

Een Amerikaanse deelnemer deed terecht opmerken dat een eenvormige tekst hem ondergeschikt bleek aan het streven naar eenheid der begrippen en opvattingen die ten gronde liggen aan het uitschrijven van handelseffecten, o.m. wissels, opdat men niet op nieuwe tegenstellingen in de toepassing van dezelfde tekst zou stuiten.

Daarom lijkt het ons dat door aanmoediging der persoonlijke contacten, tussen advocaten en gezaghebbende rechtsgeleerden uit alle landen, men de beste weg bewandelt die leiden kan tot deze eenheid in rechtsopvattingen. Het belang ervan, in de lijn van de huidige economische ontwikkeling kan moeilijk worden overschat.

Albert DIERYCK.

(1) Revue de Droit international privé, blz. 545 en vlg., nl. blz. 564.

(2) In een boek in 19477 verschenen, Voegali: La Provision de la lettre de change, stelt de schrijver vast hoezeer de praktische oplossingen in Duits en Frans recht gelijklopend zijn, ondanks deze theoretische tegenstellingen.

(3) Zie Dieryck, «Ouvverture de Crédit», blz. 178 en vlg.

GRONDWETTELIJKHEID VAN DE RUILVERKAVELING UIT KRACHT VAN DE WET

In het Rechtskundig Weekblad, nummer 19, kol. 769 à 782, van 22 Januari jl., onderzoekt Mr Leo *Lindemans* het wetsontwerp van 8 Maart 1948 betreffende de ruilverkaveling van landeigendommen in het licht van art. 11 van de grondwet. (1)

Mr *Lindemans* erkent het nut van de ruilverkaveling; hij acht ruilverkaveling zelfs onmisbaar voor de bloei van onze landbouwexploitatie; maar, zo zegt hij, de weg er heen mag niet leiden langs de overtreding van de grondwettelijke beginselen die het onteigeningsrecht van de Overheid inperken. Ruilverkaveling, zo voegt hij er aan toe, kan verwezenlijkt worden door het aanpassend gebruik van de traditionele onteigeningsprocedure.

Dit ware wellicht zo indien ruilverkaveling een of andere vorm van onteigening ware. Maar de techniek van de ruilverkaveling is nu eenmaal zo dat deze verrichting niet is overeen te brengen met een onteigening. (2)

Waar ligt de onverenigbaarheid?

Het is theoretisch wel mogelijk versnipperde gronden bijeen te brengen door massale onteigening. Het onteigend Bestuur zou deze gronden dan opnieuw kunnen verkavelen en de kavels bijvoorbeeld te koop stellen voor verder gebruik.

Maar dat is nog geen ruilverkaveling want het is niet zeker dat de eigenaars van de oorspronkelijke percelen de nieuwe kavels zullen aankopen, en ook niet dat deze eigenaars de nieuwe kavels in huur zullen geven aan de vroegere gebruikers.

Er zou dus wel een nieuwe verkaveling kunnen ontstaan maar geen ruilverkaveling. (3)

Waar ligt dan het verschil tussen ruilverkaveling en onteigening?

Bij ruilverkaveling uit kracht van de wet, in tegenstelling met de onteigening, kan geen abstractie gemaakt worden van de eigenaars noch van de gebruikers van de gronden. Bij onteigening wil men zich ontdoen van de eigenaar. Bij ruilverkaveling daarentegen moeten de eigenaars en gebruikers bij deze verrichting aanwezig blijven.

Onteigening is in de grond een inbeslagneming waarop eerder analogisch tot op zekere hoogte de regelen der eigendomsoverdracht worden toegepast; het onteigend goed komt in handen van de onteigenaar vrij van alle zakelijke of persoonlijke banden. Bij ruilverkaveling daarentegen wordt heel het net van zakelijke en persoonlijke verhoudingen die bestaan tussen de goederen onder mekaar en tussen de goederen en de eigenaars en gebruikers wel gewij-

zigd maar toch in stand gehouden. Tussen deze twee verrichtingen ligt dus heel de afstand die een heelkundige bewerking scheidt van een autopsie.

Om dit verschil tussen onteigening en ruilverkaveling, juridisch te situeren is het niet nodig, zoals Mr *Lindemans* meent, zijn toevlucht te nemen tot de ontkoppeling van het eigendomsrecht in abstracto van het eigendomsobject. Wij erkennen dat bij ruilverkaveling er een eigendomsverplaatsing ontstaat en niet enkel een objectverplaatsing van een onaangetast gebleven eigendomsrecht, maar die eigendomsverplaatsing geschiedt dan toch zo dat op geen enkel ogenblik de eigenaars zonder eigendom zijn.

Inderdaad bij ruilverkaveling worden al de eigendommen bijeengebracht om dan opnieuw verdeeld te worden. Die massavorming van de eigendommen, in welke massa toch elk eigenaar en gebruiker zijn rechten bewaart, kan niet gelijkgesteld worden met een onteigening. Zij gaat niet zo ver als de onteigening omdat zij de eigendom niet vernietigt maar alleen wijzigt. Men zou artikel 11 van de grondwet kunnen voorstellen onder de vorm van een 'cirkel binnen' dewelke de wetgever moet blijven, en het ruilverkavelingsontwerp als een kleine cirkel binnen de eerste. De argumentering van Mr *Lindemans*, hoe meesterlijk ook, komt er op neer te beweren dat de grondwet wordt overtreden omdat niet gewandeld wordt op de lijn van de eerste, de grote cirkel.

Toch is er ook nog een ander element in de ruilverkaveling: in zeker opzicht neemt zij de vorm aan van een gedwongen contract van maatschap tussen de eigenaars. Dit maatschap komt nog duidelijker aan het licht wanneer men bedenkt dat de samenwerking van de eigenaars niet enkel bestaat in de aanvaarding van hun toebedeelde nieuwe kavels maar ook desgevallend in het uitvoeren op gemeenschappelijke kosten van werken die noodzakelijk zijn om de nieuwe verkaveling te kunnen tot stand brengen en zelfs van werken die niet onmisbaar zijn voor de ruilverkaveling maar die de structuur van de gronden verbeteren.

De ruilverkaveling uit kracht van de wet is dus wel degelijk een rechtsfiguur «sui generis» waarbij niet alleen artikel 11 maar ook artikel 7 (persoonlijke vrijheid) en artikel 13 (alleen Staat, provincies en gemeenten kunnen belastingen heffen) van de grondwet ter sprake komen.

De ruilverkaveling uit kracht van de wet houdt dus zowat het midden tussen een onteigening tot alge-

meen nut en een instelling als de Polders en Wateringen. Met de onteigening heeft ze gemeen dat er ten slotte toch een eigendomsvervanging plaats heeft alhoewel over het algemeen dezelfde eigenaars blijven; zoals bij de Polders en Wateringen wordt door de eigenaars gemeenschappelijk opgetreden en wordt van ieder een geldelijke bijdrage geëist, terwijl een beheer wordt geschapen dat benevens voor het algemeen nut ook voor de belangen van de eigenaars instaat; toch heeft zij geen blijvend karakter (4).

Is de ruilverkaveling uit kracht van de wet, aldus opgevat, in strijd met zekere grondwettelijke beginselen?

A priori kan men zeggen dat een nieuwe rechtsinstelling, die onmisbaar wordt geacht voor het economisch leven van het Land, in het raam van de grondwet moet maar ook kan geregeld worden en dit niet krachtens het principe «Nood breekt wet» maar omdat de grondwet een basiswet is waarop de ordening van gans het maatschappelijk leven moet kunnen steunen.

Wij menen dan ook dat de ruilverkaveling uit kracht van de wet kan geregeld worden met inachtneming van de grondwettelijke principes geput uit tekst en traditie, zonder dat het nodig zij haar te vereenzelvigen met een of andere bestaande rechtsinstelling die de grondwetgever rechtstreeks op het oog heeft gehad.

Zoals de heer Van Alsenoy het liet opmerken (cfr. Over ruilverkaveling — Rechtskundig Weekblad 1937-38, kol. 1425) leidt het tot artificiële dogmatiek, telkens een nieuwe rechtsinstelling zich aanbiedt deze te willen vereenzelvigen met een bestaand rechtsbegrip. Zie A. Dorcq «Le remembrement des propriétés» — Recueil général de l'Enregistrement — Octobre 1946, p. 289. (5)

Laten wij nagaan wat de grondwet voorhoudt met betrekking tot de onteigening tot algemeen nut en de Polders en Wateringen om te zien of de grondwettelijke principes in deze ook bij de ruilverkaveling, zoals ze werd voorgesteld door het wetsontwerp, werden geëerbiedigd.

Mr Lindemans geeft zeer juist de voorwaarden op die bij onteigening moeten vervuld worden:

a) *Zij moet geschieden tot algemeen nut...*

Bij ruilverkaveling is het algemeen nut onbetwistbaar. Waar echter bij onteigening dit algemeen nut moet gezocht worden niet in de onteigening zelf maar in de nieuwe bestemming van het onteigend goed, ligt het algemeen nut van de ruilverkaveling eerst en vooral hierin dat, zoals bij Polders en Wateringen, de mogelijkheid geschapen wordt door gezamenlijk optreden de toestand van de voor ruilverkaveling in aanmerking komende gronden te verbeteren, inwendig (cultuurtechnische werken) en uitwendig (ontsluiting door wegeaanleg, nieuwe verkaveling). De landbouwkundige bestemming van de gronden blijft daarbij ongewijzigd evenals de verhoudingen tussen de eigenaars en de gebruikers.

Wij besluiten dus dat het geen twijfel lijdt dat de ruilverkaveling het algemeen nut dient, zij het dan ook op een andere wijze dan de onteigening.

Wat de vormvoorwaarden betreft zien wij dat, zoals voor de onteigening, het algemeen nut bij de ruilverkaveling vastgesteld wordt bij koninklijk besluit.

b) *...mits billijke en voorafgaande vergoeding.*

In dit opzicht vooral is het, meent Mr Lindemans, dat het wetsontwerp te kort schiet. Niet alle waar-

borgen zouden voorhanden zijn opdat de vergoeding billijk zou zijn; deze vergoeding zou in elk geval niet voorafgaand zijn.

1) *Billijke vergoeding:*

De vergoeding bij ruilverkaveling zou niet billijk zijn omdat zij in natura verstrekt wordt en namelijk geen wederbeleggingsvergoeding omvat. Zij zou dus beneden de werkelijke schade blijven die de eigenaars ondergaan.

Wanneer gewezen wordt op de eventuele meerwaarde van de gronden door de ruilverkaveling zelf teweeggebracht, antwoordt Mr Lindemans dat deze niet kan gelden als vergoeding, maar aan de eigenaars toekomt als «aanmoedigingspremie» of «verhoogde» vergoeding waarvan hij in de rechtspraak en de wetgeving een voorbeeld aanhaalt.

Mr Lindemans meent dat een vergoeding voor onteigening om billijk te zijn, in geld moet uitgekeerd worden omdat de onteigening een schadelijke daad van de Overheid is. Een schadevergoeding nu wordt normaal in geld uitgekeerd.

De rechtspraak die een geldelijke vergoeding geboden acht, steunt zich op het feit dat alleen die wijze van vergoeding de mogelijkheid biedt de billijkheid te betrachten zoals de grondwetgever heeft gewild.

Met de gelijkstelling van de vergoeding bij onteigening met een schadevergoeding kunnen wij akkoord gaan; wij hebben zelf reeds gewezen op het «dodend» karakter van de onteigening om daardoor juist haar verschil met de ruilverkaveling te doen uitkomen. Wij kunnen ook de rechtspraak bijtreden en aannemen als een feit dat, in normale omstandigheden, een geldelijke vergoeding het best geschikt is, ook voor de onteigene Overheid, om de vergoeding naar billijkheid vast te stellen.

Maar bij ruilverkaveling stelt zich de vraag heel anders. Inderdaad, zo bij onteigening de onteigenaar aan het onteigend goed genoeg heeft om zijn doel te bereiken en geen andere goederen daarvoor hoeft in de plaats te stellen, is bij de ruilverkaveling de indeplaatsstelling van andere onroerende goederen noodzakelijk, niet als vergoeding maar als zodanig, omdat bij ruilverkaveling het algemeen nut precies gelegen is in de samenbrenging van al de goederen en hun nieuwe verdeling.

De billijkheid bij de verrichtingen voor ruilverkaveling moet dus gezocht worden niet in de vervanging van het ene goed door het andere, eventueel met opleg, maar in de constante verhouding onder de eigenaars en gebruikers tussen ieders bezit vóór de verrichting en ieders baten en lasten na de verrichting. *Dat is de hoofdregel bij ruilverkaveling.*

Aldus is het onnodig om te bewijzen dat de eventuele meerwaarde, die door ruilverkaveling ontstaat, rechtmatig aan de eigenaar toekomt zijn toevlucht te nemen tot het begrip «aanmoedigingspremie» of «verhoogde» vergoeding.

Want aan de meerwaarde die ontstaat door ruilverkaveling is het begrip vergoeding helemaal vreemd.

Laten wij ten andere opmerken dat er hier van «aanmoedigingspremie» bezwaarlijk sprake kan zijn, aangezien er geen rechtstreeks verband bestaat tussen de beheerskosten der ruilverkaveling die de Staat op zich neemt, en die de zg. premie zou uitmaken, en de meerwaarde van de gronden na onteigening.

Ook is die meerwaarde geen «verhoogde» vergoeding want wij zien dat de «verhoogde» vergoeding inzake onteigening, in het uitzonderlijk geval uit de

rechtspraak geput, toch haar eigenschap van vergoeding had bewaard wat, wij verhalen het, niet kan gezegd worden van die meerwaarde.

Wellicht wordt verder gegaan dan het begrip vergoeding bij de door Mr *Lindemans* aangehaalde dubbele vergoeding voorzien bij artikel 113 van de samengeschatte wetten op de mijnen; maar men kan zich terecht de vraag stellen met *E. Picard*: « *Traité général d'expropriation pour cause d'utilité publique* » 1876, p. 275, of die bepaling niet in strijd is met artikel 11 van de grondwet.

Vanzelfsprekend moet er zorg voor gedragen worden dat de vaststelling van de baten en lasten van iedere eigenaar wordt omringd met de traditionele waarborgen.

Daarom werd in het wetsontwerp voorzien dat de eigenaars een verhaal hebben bij de Rechtbank wanneer ze de vastgestelde schattingsprijzen van de oorspronkelijke percelen of de waarde van de nadien toegekende kavels betwisten, of niet akkoord gaan met de voorgestelde omslag van de kosten der uitgevoerde werken. Gans de verrichting, voor zover dat ze verandering brengt in het patrimonium van de eigenaars, staat dus onder het toezicht van de Rechtbank. (6)

2) Voorafgaande vergoeding :

Mr *Lindemans* meent dat de vergoeding der ruilverkaveling zoals ze werd georganiseerd in het wetsontwerp, blijkbaar niet voorafgaand is aangezien reeds vóór het verlijden van de akte van ruilverkaveling bezit wordt genomen van de gronden voor het uitvoeren van allerlei werken.

In feite gaat de ruilverkaveling hier nog verder want er wordt niet alleen bezit genomen van de gronden voor uitvoering van werken, maar de eigenaars moeten tussenbeide komen in de kosten. Dit is echter juist het bewijs dat de ruilverkaveling in deze zich verwijderd van de onteigening om te gaan aanleunen bij het begrip « *Zwanggesellschaft* », voorafgebeeld in de Polders en Wateringen.

Bedoelde werken immers worden uitgevoerd niet als gevolg van de ruilverkaveling, zoals na een onteigening bezit wordt genomen van het onroerend goed om de werken te kunnen beginnen, maar als voorbereiding van de ruilverkaveling (wegenaanleg) of om hun nut op zichzelf (cultuurtechnische werken).

Dat zulks niet in strijd is met de grondwettelijke principes zien wij in het feit dat in de grondwet uitdrukkelijk wordt voorzien dat de Polders en Wateringen in stand blijven. Polders en Wateringen nu kunnen, zonder naleving van de vormvereisten, overgaan tot de werken voorzien bij het Landelijk Wetboek, art. 15 tot 21, terwijl zij ook het delfrecht bezitten (zie Ach. *Pauwels* — Polders en Wateringen, 1935, p. 108 en 109) en voor het dekken van de kosten van de ingelanden geschotten kunnen eisen. Volgens het decreet van 16 December 1811 kunnen de Polders en Wateringen in geval van dringend gevaar zelfs overgaan tot opeising van rijkshout en stro voor de dijken.

Niemand heeft het ooit aangedurfd de werken die de Polders en Wateringen laten uitvoeren of de geldelijke bijdrage die zij heffen strijdig te verklaren met artikel 7 (persoonlijke vrijheid) of artikel 13 (allen Staat, provincies en gemeenten mogen belastingen heffen) van de grondwet.

Mr *Lindemans* neemt bijzonder aanstoot aan de bepaling die voorkomt in het wetsontwerp aangaande de gronden die nodig zijn voor het aanleggen van nieuwe wegen en waterlopen. Volgens het wets-

ontwerp kunnen wegen en waterlopen die verdwijnen in het blok van de gronden worden opgenomen, terwijl nieuwe wegen kunnen onttrokken worden aan het privébezit en gemeenschappelijk eigendom worden of aan de Overheid worden afgestaan.

Ook deze bepaling moet gezien worden in het licht van het begrip « *Zwanggesellschaft* » waarbij de ruilverkaveling aanleunt.

Zoals wij hierboven reeds beklemtoonden is ruilverkaveling niet denkbaar zonder een samenbrengen en een nieuwe verdeling van de gronden in het blok der ruilverkaveling begrepen. Het komt wel niet tot een onteigening ten voordele van een nieuwe rechtspersoonlijkheid (het ruilverkavelingscomité heeft niet het genot en nog minder de eigendom van de gronden) maar toch worden zekere beheers- en bezitsrechten door het ruilverkavelingscomité uitgeoefend, waarin de overeenkomsten aangaande wegen en waterlopen met de daarbij behorende grondaanwinsten en -verliezen moeten worden begrepen. Aldus is deze bepaling, die reeds een detailpunt betreft, evenmin als het *principe* zelf van de massavorming van al de eigendommen onder de macht van het ruilverkavelingscomité, in strijd met de grondwet.

M. VAN DEN DAELE.

(1) *Artikel 11 van de Grondwet luidt*: « Niemand mag uit zijn eigendom ontzet worden dan om reden van algemeen nut en mits een billijke en voorafgaandelijke vergoeding ».

(2) In de landen, zoals Nederland, Frankrijk en Zwitserland, waar ruilverkaveling toegepast wordt, stellen wij vast dat daarbij noch rechtstreeks noch onrechtstreeks wordt gebruik gemaakt van de onteigening.

In Nederland werd de kwestie van de grondwettelijkheid van de ruilverkaveling grondig onderzocht: zie A. F. SCHEPEL « *De Ruilverkavelingswet 1938* », p. 20 en v. Ten slotte zag men in de ruilverkaveling een afzonderlijke rechtsfiguur.

In Frankrijk ziet men in de ruilverkaveling een eigendomsbeperking die gedekt wordt door artikel 544 van het Burgerlijk Wetboek: zie GARRIGOU-LAGRANGE « *Les lois sur le remembrement de la propriété foncière en France* », p. 38 en v., of een onteigening tot algemeen nut: zie J. M. SCHMERBER « *La réorganisation foncière en France — Le remembrement rural* », 1949, p. 137 en v.

(3) Misschien zou men van de onteigening kunnen gebruik maken als hulpmiddel, als een « stok achter de deur » tegenover één of meerdere weerspannige eigenaars die niet vrijwillig zouden toetreden tot een overeenkomst van ruilverkaveling. Zulks was voorzien in de vroegere Franse wetgeving en ook de besluitwet van 7 Sept. 1946 voorziet deze oplossing.

Het is duidelijk echter dat de onteigening, wil zij geen wijzigingen brengen in de eigendoms- en gebruiksverdeling van de gronden, slechts op kleine schaal mogelijk is. Daarom zag men ook in Frankrijk zich genoodzaakt dit stelsel te laten varen zodra men ruilverkaveling op grotere schaal ging toepassen.

Men kan ten andere bezwaren opperen tegen de onteigening als drukkingsmiddel om een eigenaar er toe over te halen iets te doen: n.l. medewerken met de overige eigenaars om tot ruilverkaveling te komen. Onteigening wordt dan gehanteerd als een dwangmiddel, wat o.i. in strijd is met de geest van artikel 11 van de Grondwet. Veel loyaler is het dat de Staat gans de verrichting van algemeen nut verklaart en de eigenaar garandeert dat bij die verrichting de billijkheid zal in acht genomen worden.

(4) Volgens de Duitse wetgeving (Reichsgesetz van 6.6.1936) geschiedt de ruilverkaveling door de vereniging van de eigenaars opgericht als openbare instelling.

Gekend zijn in Frankrijk sedert de wet van 21 Juni 1865, de « *associations syndicales* », thans « *associations foncières* » geheten, die grondverbeteringen op het oog hebben en ook volgens de wet van 27 Nov. 1918, de z.g. wet *Chauveau*, aan ruilverkaveling deden. Volgens de huidige Franse wetgeving is een gemeentelijke commissie belast met de ruilverkaveling. De juridische aard van die commissie — rechtsmacht of openbare instelling — wordt betwist. (Zie J. M. SCHMERBER, op. cit., p. 104 en v.)

In het wetsontwerp wordt het juridisch karakter van het ruilverkavelingscomité niet nader bepaald. Alleen wordt gezegd dat het Comité optreedt namens de Staat. Toch is het comité zo samengesteld dat een afgevaardigde van de eigenaars er deel van uitmaakt en dat het zich een landbouwer kan toevoegen die huurder is van één of meer in het blok opgenomen percelen. Bij de ruilverkavelingsakte vertegenwoordigt het comité van rechtswege alle eigenaars, houders van zakelijke rechten en huurders. Zeker

hebben wij hier te doen met een Overheidsdienst die o.i. al de kenmerken vertoont van een openbare instelling.

(5) Tot nog toe was men bij ons de moeilijkheden uit de weg gegaan. Zoals *Mr Lindemans* laat opmerken ware bij wet van 1 Juli 1858, aangevuld door deze van 15 November 1867 op de onteigening bij stroken, gepast geweest ruilverkaveling toe te passen, om de storing in de parcellering die een onteigening bij stroken meebrengt te verhelpen.

Thans bestaat enkel de mogelijkheid tot overname, onder bedreiging van onteigening, tegen schattingswaarde, van de grond die voortkomt van de afgeschafte of verlegde weg.

Maar niets werd voorzien voor de storingen in de aanleg van nieuwe wegen teweeg brengt. Nu vooral met de onteigeningen voor de autosnelwegen, die daarbij moeilijk

voor het plaatselijk verkeer bruikbaar zijn, ware het gewenst dat elk project van onteigening zou gevolgd worden door een plan van ruilverkaveling.

(6) In Nederland wordt bij de classificatie van de in het blok gelegen gronden alleen rekening gehouden met het natuurlijke voortbrengingsvermogen van de grond, niet met de staat van onderhoud noch met de ligging. Dit is natuurlijk van aard om de operatie veel te vereenvoudigen. Maar het wetsontwerp van 8 Maart 1948, precies om van de grondwettelijke principes inzake billijkheid bij eigendomsontzetting niet af te wijken, heeft geen bijzondere schattingswijze voorzien zodat zoals bij onteigening de veilbare waarde der gronden als basis der schatting zal dienen.

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer — 4 Mei 1950.

Eerste Voorzitter : M. Soenens.

Raadshcer-Verslaggever : M. Giroul.

Eerste Advocaat-Generaal : M. Hayoit de Termicourt.

1. Voorziening in cassatie. — Geringe vergissing in het adres van een aangetekende brief als bedoeld in art. 69 bis, 2° Rv. — Geen oorzaak van verwarring. — Geldigheid van de betekening ondanks de niet-afgifte van de brief aan de geadresseerde.

2. Internationaal privaatrecht. — Natuurlijk kind. — De in art. 341b, lid 2, B.W. bepaalde vervaltermijn is internationaal-privaatrechtelijk niet van openbare orde.

1. Wanneer één letter in het adres op een aangetekende brief als bedoeld in art. 69bis, 2° Rv. niet juist is (*Place Bedouillère* in plaats van *Place Badouillère*) is de naam van het plein niet op zodanige wijze misvormd, dat daardoor verwarring moest ontstaan, die niet-afgifte van de brief aan de geadresseerde moest ten gevolge hebben. De niet-overhandiging van de brief aan de geadresseerde is dus niet aan de afzender te wijten, zodat de akte van betekening van de voorziening in cassatie geldig is. De meer dan drie maanden na die betekening ter Griffie ingediende memorie van antwoord is niet-ontvankelijk.

2. De in art. 341b, lid 2 B. W. bepaalde termijn is internationaal-privaatrechtelijk niet van openbare orde.

Een wet van binnenlandse openbare orde is slechts van internationaal-privaatrechtelijke openbare orde, voor zoveel de wetgever door de bepalingen van die wet een beginsel heeft willen bekrachtigen, dat hij als essentieel beschouwt voor de gevestigde zedelijke, politieke of economische orde en dat om deze reden in zijn ogen noodzakelijk de toepassing in België moet uitsluiten van elke regel, die er mede in strijd is en het persoonlijk statuut van de vreemdeling betreft.

De in art. 341b, lid 2, B. W. bedoelde vervaltermijn werd eerst bij de wet van 6 April 1908 in de Belgische wetgeving opgenomen, terwijl vóór de invoering dezer wet het principe van art. 328 B.W., krachtens hetwelk de vordering tot inroeping van staat ten opzichte van het kind niet aan verjaring onderworpen is, toegepast werd op de door het natuurlijk kind ingestelde vordering tot onderzoek naar het moederschap.

Daar art. 328 B. W. van kracht is gebleven, blijkt dat de bij art. 341b, lid 2, B. W. bepaalde vervaltermijn in de Belgische wetgeving, in haar geheel beschouwd, het karakter vertoont van een uitzonderingsmaatregel en niet van een beginsel.

Zelfs beschouwd als bepaling betreffende het

onderzoek naar het natuurlijk moederschap buiten verband met de overige wetgeving, blijkt dat de duur van de bij art. 341b, B. W. gestelde vervaltermijn verschilt naargelang het gaat om de toepassing van het 2^{de} of van het 3^{de} lid van dat artikel; de bedoeling van de wetgever was dus, om redenen van doelmatigheid en niet om principiële redenen, het belang van het natuurlijk kind overeen te brengen met het belang van het gezin. Uit deze beschouwingen blijkt, dat de wetgever aan de bepaling, die bedoelde vervaltermijn voorschrijft, niet de betekenis heeft toegekend van een voor de vrijwaring van de zedelijke, politieke en economische orde essentieel beginsel, dat de toepassing van het persoonlijk statuut van een vreemdeling zou uitsluiten, voor zoveel dit statuut bepaalt, dat de vordering tot onderzoek naar het natuurlijk moederschap niet aan verjaring onderworpen is.

Vigouroux V. en Muller Ch. t/ Vigouroux J.

Gelet op het bestreden arrest, de 16 Maart 1949 op tegenspraak gewezen door het Hof van beroep te Brussel;

Over de grond van niet-ontvankelijkheid, door verweerster tegen de voorziening aangevoerd en ontleend aan het ontbreken ener regelmatige betekening aan de verwerende partij van het verzoekschrift tot verbreking alvorens ter griffie te worden neergelegd :

Overwegende dat overeenkomstig art. 69 bis § 1-2° van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering de voorziening op 8 Juli 1949 bij aangetekende brief betekend werd aan verweerster, die in Frankrijk woont;

Dat verweerster bij memorie van antwoord, op 3 Januari 1950 ter griffie neergelegd en op 29 December 1949 betekend, de geldigheid betwist van de akte van betekening van de voorziening;

Overwegende dat niet alleen de regelmatigheid van de door de aanleggers gevoerde rechtspleging van deze geldigheid afhangt, doch ook nog de regelmatigheid van de memorie van antwoord; dat inderdaad verweerster, wier memorie van antwoord ter griffie werd afgegeven meer dan drie maand na de betekening van het inleidend verzoekschrift, als enige reden om de late indiening te rechtvaardigen de nietigheid van de akte van betekening van de voorziening inroept;

Overwegende dat uit de voor het Hof neergelegde stukken blijkt dat het aangetekend schrijven, dat een afschrift bevatte van het inleidend exploit, door het Frans beheer der posterijen niet aan verweerster werd afgegeven, maar aan de afzender werd terug gezonden;

Overwegende dat verweerster staande houdt dat dit feit aan de aanleggers te wijten is, omdat het op de brief vermeld adres verkeerd was;

Overwegende dat uit de aan het Hof voorgelegde stukken blijkt dat de enige onnauwkeurigheid bestond in het feit « *Bedouillère* plaats » voor « *Badouillère* plaats » geschreven te hebben, maar dat deze vergis-

sing, beperkt tot één alphabetische letter, de naam van de plaats niet op zodanige wijze had misvormd, dat daardoor verwarring moest ontstaan, en dat deze onnauwkeurigheid dienvolgens de oorzaak niet is geweest van het niet afgeven van de brief aan de geadresseerde;

Dat de niet-overhandiging van het aangetekende schrijven aan verweerster dienvolgens aan de aanleggers niet te wijten is, dat de akte van betekening van de voorziening geldig is, daar al de rechtsvormen welke deze betroffen nageleefd werden; dat dienvolgens het te laat afgeven op de griffie van de memorie van antwoord de niet-ontvankelijkheid van deze memorie en derhalve van de opgeworpen exceptie ten gevolge hebben;

Over het enig middel : schending van de artikelen 3, 6 en 341 (b) van het Burgerlijk Wetboek en voor zoveel nodig van art. 97 der Grondwet;

Overwegende dat het middel aan het bestreden arrest verwijt te hebben beslist dat de litigieuze vordering, die er toe strekt aan verweerster de hoedanigheid van natuurlijk kind van aanlegster te doen toekennen, ontvankelijk is, terwijl deze vordering ingediend werd na het verstrijken van de bij art. 341b al. 2 van het Burgerlijk Wetboek bepaalde vervaltermijn, welke termijn de openbare orde van het internationaal privaatrecht raakt, zodat het verstreken zijn daarvan de toepassing zou beletten van de Franse wet, die het persoonlijk statuut der partijen in zake bepaalt;

Overwegende dat een wet van binnenlandse openbare orde slechts van internationaal-privaatrechtelijke openbare orde is voor zoveel de wetgever door de bepalingen van die wet een principe heeft willen bekrachtigen, dat hij als hoofdzakelijk beschouwt voor de gevestigde zedelijke, politieke of economische orde en dat om deze reden in zijn ogen noodzakelijk de toepassing in België moet uitsluiten van elke regel, die er mede in strijd is of er van verschilt en die in het persoonlijk statuut van de vreemdeling geschreven staat;

Overwegende dat de vervaltermijn, waarover hier getwist wordt, eerst bij de wet van 6 April 1908 in de Belgische wetgeving werd opgenomen; dat vóór deze wet, het principe van art. 328 van het Burgerlijk Wetboek, volgens hetwelk de vordering tot inroeping van staat ten opzichte van het kind niet kan verjaren, toegepast werd op de door het natuurlijk kind ingestelde vordering tot onderzoek naar het moederschap;

Overwegende dat art. 328 van het Burgerlijk Wetboek van kracht is gebleven en daaruit blijkt dat de bij art. 341 b, lid 2, van het Burgerlijk Wetboek bepaalde vervaltermijn in de Belgische wetgeving, in haar geheel genomen, het karakter vertoont van een uitzonderingsbepaling en niet van een principe;

Overwegende dat, zelfs beschouwd als bepaling eigen aan het onderzoek naar het natuurlijke moederschap, de duur van de door art. 341 b gestelde termijn verandert volgens men zich in het geval bevindt van toepassing van al. 2 of 3 van dat art.; dat dienvolgens de bedoeling van de wetgever deze was, om redenen van doelmatigheid, en niet van principe, het belang van het natuurlijk kind overeen te brengen met het belang van het gezin;

Overwegende dat uit deze beschouwingen blijkt dat de wetgever aan de bepaling, die bedoelde termijn voorschrijft, de waarde niet heeft gegeven van een principe, essentieel voor de vrijwaring van de zedelijke, politieke of economische orde, noch dienvolgens de waarde van een principe, dat de toepassing uitsluit van het persoonlijk statuut van de vreemde pleiter, voor zoveel dit statuut de regel bevat van de onver-

jaarbaarheid van de vordering tot onderzoek naar het natuurlijke moederschap;

Dat daaruit volgt, dat het bestreden arrest, door aldus te beslissen de in het middel aangehaalde wetsbepalingen niet heeft geschonden;

Om die redenen :

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt de aanleggers tot de kosten, met uitzondering van die van de memorie van antwoord, alsook tot een vergoeding van 150 fr. jegens verweerster.

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer — 4 Mei 1950.

Eerste Voorzitter : M. Soenens.

Raadsheer-Verslaggever : M. Demoulin.

Eerste Advocaat-Generaal : M. Hayoit de Termicourt.

Adoptie — De uitgifte van de akte van adoptie en van het vonnis van bekrachtiging maken samen één stuk uit.

Uit de artikelen 355, vierde en vijfde lid, 356, vierde en vijfde lid, 357 en 359 B.W. blijkt, dat de rechterlijke beslissing, waarbij een aanneming wordt bekrachtigd, met de akte van aanneming één stuk uitmaakt, zodat de uitgifte van die beslissing noodzakelijk vergezeld gaat met de uitgifte van aanneming.

Wanneer, zoals in casu, de uitgifte van de akte van aanneming de persoon vermeldt, die als lasthebber van de adoptant in de aanneming heeft toegestemd, stelt bijgevolg de uitgifte van het vonnis van aanneming de identiteit vast van die lasthebber, die in Raadkamer verschenen is.

A. de Cartier de Marchienne, Yv. de Montpellier,
Sh. de Montpellier de Vedrin t/ de Cartier L.

Gelet op het bestreden arrest, de 13 Juli 1948 gewezen door het Hof van Beroep te Brussel;

Over het enig middel : schending van de artikelen 141 en 142 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, 343, 355 en 357 van het Burgerlijk Wetboek;

doordat het bestreden arrest de conclusies van de aanleggers in verbreking, toen appellanten, verworpen heeft, er toe strekkende de nietigheid te doen erkennen van de aanneming van verweerder wegens gebreken in de gevoerde rechtspleging, gebreken inzonderheid bestaande in de nietigheid van het vonnis van aanneming d.d. 14 Maart 1946 bij gebrek aan identificatie van de persoon, die in de raadkamer verscheen in hoedanigheid van lasthebber van de aannemende persoon, en dit om reden dat de identiteit van die lasthebber bleek uit de aan het verzoekschrift tot aanneming gehechte stukken en dat het vonnis onafscheidbaar was van dat verzoekschrift en van de andere aan het vonnis zelf gehechte stukken,

zulks terwijl de elementen van identificatie der partijen, daaronder begrepen de lasthebbers, althans hun naam, moeten blijken niet uit de aan de beslissing gehechte stukken, doch uit het vonnis zelf, waarvan ze een essentieel bestanddeel uitmaken, bij gebreke waarvan het vonnis van bewijskracht en bijgevolg van afdoend karakter ontbloomt is;

Overwegende dat uit de artikelen 355, alinea's

4 en 5, 356, alinea's 4 en 5, 357 en 359 van het Burgerlijk Wetboek blijkt dat de beslissing welke een aanneming bekrachtigt met de akte van aanneming één uitmaakt; dat dus de uitgifte van die beslissing noodzakelijk vergezeld gaat met de uitgifte van de akte van aanneming;

Overwegende dat in onderhavige zaak volgens de uitgifte van de akte van aanneming, de persoon die aanneemt in de aanneming van de verweerder heeft toegestemd door een bijzonder lasthebber, de heer de Vigneron Marcel, doctor in de rechten, wonende te Brussel, Wetstraat 235;

Dat bijgevolg de uitgifte van het vonnis van aanneming de identiteit vaststelt van de lasthebber van de aannemende persoon, die in de raadkamer verschenen is;

Dat het middel niet gegrond is;

Om die redenen :

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt de aanleggers tot de kosten en tot een vergoeding van 150 fr. jegens de verweerder.

RAAD VAN STATE

4e Kamer — 14 Maart 1950.

Voorzitter : M. Vranckx (verslaggever).

Raadsheren : M.M. Mast en Buch.

Advocaat : Mr. Morissens.

Oorlogsschade. — Goederen. — Aangifte. — Wijziging. — Materiële vergissing. — Wijziging waardoor aangifte steunt op nieuwe oorlogshandeling, die onder andere regelen van vergoeding valt. — Nieuwe aanvraag.

De Commissie van Beroep oordeelt souverain over de verbetering van een louter materiële vergissing in de aangifte van oorlogsschade.

Wanneer echter de wijziging van dien aard is, dat de aangifte erdoor steunt op een nieuwe oorlogshandeling, die de toepassing van andere bepalingen der wet, met andere regelen van vergoeding, met zich brengt, wordt de aanvraag tot Staatstussenkomst zo essentieel gewijzigd, dat zij in werkelijkheid een nieuwe aanvraag uitmaakt, waarover door de Commissie van Beroep diende beslist als zijnde ingediend buiten de bij artikel 4 van het B. R. van 7.11.1947 bepaalde termijnen.

Wordt vernietigd de beslissing van een Commissie van Beroep voor oorlogsschade aan private goederen, die een essentiële wijziging in de aangifte niet als nieuwe aangifte heeft beschouwd en nagelaten heeft er de termijnen op toe te passen die gelden voor een nieuwe aanvraag.

Belgische Staat (Minister van Wederopbouw)
t/ Lekeu.

De Raad van State,

.....
Gezien het verzoekschrift dd. 13 Mei 1949;

.....

Overwegende dat het verzoek strekt tot de nietigverklaring van de beslissing dd. 7 Maart 1949 van de Commissie van Beroep voor oorlogsschade aan private goederen der provincie Antwerpen;

Overwegende dat de tegenpartij in de maand De-

cember 1946 een aanvraag tot Staatstussenkomst indiende betreffende schade aan voorwerpen :

1° te Gent, in Mei 1940 : een paardengetuig en een houten koffer met inhoud door de Duitsers aangeslagen;

2° te Brussel, in het station van het Leopoldskwartier : een koffer met kledingstukken en ondergoed, en een hoedendoos inhoudend toiletartikelen en reukwaren;

3° te Prenzlau, bij de ontruiming van het kamp : gebruiksvoorwerpen en boeken;

Overwegende dat, bij de behandeling harer aanvraag door de provinciale directeur te Antwerpen, de tegenpartij haar aangifte wijzigde door te verklaren dat de koffer met kledingstukken en ondergoed, opgegeven als zijnde verdwenen te Brussel in het station van het Leopoldskwartier, in werkelijkheid door de Duitsers werd aangeslagen bij haar inhechtenisneming te Gent; dat de provinciale directeur in de overeenkomst van 18 November 1948, en de Commissie van Beroep in de bestreden beslissing van 7 Maart 1949, deze wijziging aanvaardden;

Overwegende dat verzoeker als middel tot vernietiging inroept dat de bestreden beslissing één verkeerde toepassing inhoudt van artikel 11 van de wet van 1 October 1947 betreffende de herstelling van de oorlogsschade aan private goederen, en van de artikelen 1, 2, 4 en 8 van het besluit van de Regent dd. 7 November 1947 tot bepaling van de voorwaarden van vorm en de termijn van indiening der aanvragen tot Staatstussenkomst in de herstelling der oorlogsschade aan private goederen;

Overwegende dat het inderdaad onjuist is te beweren dat de bovenvermelde wijziging de verbetering is van een louter materiële vergissing, waarover de Commissie van Beroep souverain oordeelt; dat integendeel door deze wijziging de aangifte steunt op een nieuwe oorlogshandeling die de toepassing met zich brengt van andere bepalingen der wet; dat de oorspronkelijke aangifte als oorlogshandeling opgef de onbekende oorzaak, die het verlies heeft veroorzaakt van voorwerpen die zich op de Belgische spoorwegen of hun afhankelijkheden bevonden, hetzij de oorlogshandeling bedoeld bij artikel 2, 5°; dat de toegebrachte wijziging de schade toewijst aan de inhechtenisneming als krijgsgevangene, hetzij de oorlogshandeling bedoeld bij artikel 11;

Overwegende dat de vergoeding der schade, voortvloeiende uit de bij artikel 2 bedoelde oorlogshandelingen, geregeld wordt op grond van de artikelen 8 en 9 van de wet; dat de schade, voortvloeiende uit de bij artikel 11 bedoelde oorlogshandelingen, overeenkomstig de bepalingen van dit artikel integraal vergoed wordt zonder dat er rekening gehouden wordt met de bij artikel 8 bepaalde vrijstellingen op abbatemenen, en dat artikel 11 daarenboven de vergoeding toekent voor andere voorwerpen dan deze die aanleiding geven tot vergoeding, wanneer de schade voortvloeit uit de bij artikel 2 bedoelde oorlogshandelingen;

Overwegende dat bijgevolg de aard van de aanvraag tot Staatstussenkomst zo essentieel wordt gewijzigd, dat zij in werkelijkheid een nieuwe aanvraag tot Staatstussenkomst uitmaakt, waarover diende beslist als zijnde ingediend buiten de bij artikel 4 van bovenvermeld besluit van de Regent bepaalde termijnen; dat derhalve het beroep tot nietigverklaring gegrond is;

Besluit :

Artikel 1. — De beslissing dd. 7 Maart 1949 van de Commissie van Beroep voor oorlogsschade aan private goederen der provincie Antwerpen wordt vernietigd.

Artikel 2. — Dit arrest zal overgeschreven worden op de registers van bovenvermelde Commissie van Beroep en melding van dit arrest zal worden gemaakt op de rand van de vernietigde beslissing.

Artikel 3. — De zaak wordt verzonden naar de Commissie van Beroep voor oorlogsschade aan private goederen der provincie Brabant.

.....

RAAD VAN STATE

4e Kamer — 14 Maart 1950.

Voorzitter : M. Vranckx (verslaggever).

Raadsheren : M.M. Mast en Buch.

Advocaat : Mr. Eug. Mertens.

1. Rechtspleging. — Verzoekschrift. — Aanvang van de termijn van 60 dagen.

2. Oorlogsschade. — Goederen. — Krijgsgevangenen en politieke gevangenen. — Gehuwde personen. — Art. II, W. 1.10.1947 zonder verband met art. 9, I, A, I° der zelfde wet en met art. 1401, B. Wb.

1. *De termijn van 60 dagen, bepaald bij artikel 4 van de Procedure-Regeling (B. R. 23.8.1948) loopt vanaf de betekening van de bestreden beslissing. De datum hiervan wordt door de ontvangstmelding vastgesteld.*

2. *De door de politieke gevangenen en krijgsgevangenen geleden schade, bedoeld bij artikel 11 van de wet van 1 October 1947, moet, om in aanmerking te komen voor vergoeding, het rechtstreeks gevolg zijn van het oorlogsfeit. Vgl. artikel 1, § 1, van dezelfde wet.*

De beoordeling van rechtstreeks verband tussen de aangerichte oorlogsschade en het ingeroepen oorlogsfeit is de beoordeling van een feitelijke toedracht, waarover de Commissie van Beroep soeverein beslist.

Het lag niet in de bedoeling van de wetgever bij artikel 11 der wet van 1 October 1947 onderscheid te maken tussen de eigen goederen der politieke gevangenen en der krijgsgevangenen en de goederen afhangende van de huwelijksgemeenschap.

Artikel 9, § 1, A, I°, van dezelfde wet betreft slechts de schatting van het vermogen van een gehuwd persoon, in zover dit vermogen de bij artikel 9 bedoelde categorieën bepaalt. Deze bepaling is vreemd aan artikel 11, dat voor de vergoeding geen rekening houdt met het vermogen van de politieke gevangene en van de krijgsgevangene.

Artikel 1401 van het Burgerlijk Wetboek is niet toepasselijk op de schade, bedoeld bij artikel 11 der wet van 1 October 1947.

Belgische Staat (Minister van Wederopbouw)
t/ Luyckx.

De Raad van State,

.....

Gezien het verzoekschrift dd. 27 Juni 1949;

.....

Overwegende dat het verzoekschrift strekt tot de nietigverklaring van de beslissing dd. 20 April 1949 van de Commissie voor oorlogsschade aan private goederen der provincie Antwerpen;

Overwegende dat de tegenpartij inroept dat het beroep tot nietigverklaring niet ontvankelijk is omdat het ingediend werd meer dan zestig dagen na 25 April 1949; dat echter de termijn van de Regent van

23 Augustus 1948 tot regeling van de rechtspleging voor de afdeling administratie van de Raad van State, dient aangerekend van de betekening af der bestreden beslissing; dat de ontvangstmelding van de beslissing als datum draagt : 28 April 1949, en het beroep tot nietigverklaring dus tijdig werd ingediend;

Overwegende dat verzoeker als eerste middel tot vernietiging laat gelden dat de door de politieke gevangenen en krijgsgevangenen geleden schade, bedoeld bij artikel 11 van de wet van 1 October 1947, overeenkomstig de bepaling van het eerste lid van artikel 1, § 1, dezer wet, slechts in aanmerking kan komen wanneer zij een rechtstreekse schade vormt, en, daar de tegenpartij een grove onvoorzichtigheid heeft begaan, er geen rechtstreeks verband meer bestaat van oorzaak tot gevolg tussen het oorlogsfeit en de schade;

Overwegende dat inderdaad, om in aanmerking te komen voor vergoeding, de schade het rechtstreeks gevolg moet zijn van het oorlogsfeit, en de bestreden beslissing van de Commissie van Beroep zulks niet ontkent; dat zij echter heeft geoordeeld dat het onmiddellijk, rechtstreeks verband tussen de geleden schade en het oorlogsfeit bestaat; dat de beoordeling van rechtstreeks verband tussen de aangerichte schade en het ingeroepen oorlogsfeit de beoordeling is van een feitelijke toedracht, waarover de Commissie van Beroep soeverein beslist; dat derhalve het eerste middel van verzoeker ter zake niet aanvaard kan worden;

Overwegende dat verzoeker als tweede middel tot nietigverklaring inroept dat de bestreden beslissing van de Commissie van Beroep de artikelen 11 en 9, § 1, 1°, van de wet van 1 October 1947 verkeerd toepast, aldus artikel 1401 van het Burgerlijk Wetboek wijzigend, en dat artikel 11 er zich toe beperkt het voorrecht te bepalen dat aan de politieke gevangenen en krijgsgevangenen wordt voorbehouden uit hoofde van de schade die ze persoonlijk geleden hebben, en de vergoeding dient beoordeeld overeenkomstig de bepalingen van het gemeen recht inzake de huwelijksvermogensstelsels;

Overwegende dat de bepaling van artikel 9, § 1, A, 1°, slechts de schatting van het vermogen van een gehuwd persoon betreft, in zover dit vermogen de bij artikel 9 bedoelde categorieën bepaalt; dat deze bepaling vreemd is aan artikel 11, dat voor de vergoeding geen rekening houdt met het vermogen van de politieke gevangene en van de krijgsgevangene; dat het niet in de bedoeling lag van de wetgever bij artikel 11 onderscheid te maken tussen de eigen goederen der politieke gevangenen en der krijgsgevangenen en de goederen afhangende van de huwelijksgemeenschap; dat artikel 1401 van het Burgerlijk Wetboek niet toepasselijk is op de schade bedoeld bij artikel 11; dat derhalve de bestreden beslissing van de Commissie van Beroep artikel 11 van de wet van 1 October 1947 op een juiste wijze heeft toegepast;

Besluit :

Enig artikel. — Het verzoek wordt verworpen.

.....

Vlaamse Juristen

Abonneert U op het
RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

1e Kamer — 10 Mei 1950.

Voorzitter : M. Scheyvaerts.

Raadsheren : M.M. Hennequin de Villermont en J. Rutsaert.

Advocaat-Generaal : M. Van den Eynde de Rivieren.

Advocaten : Mrs. A. Franck, Tytgat, F. Van der Vorst, A. Dieryck en Van den Bergh.

1. Erfenissen. — Beperkte werking van art. 877 B.W.
 2. Executie (in burg. zaken). — Niet toepasselijkheid van art. 4, wet van 15 Aug. 1854 op de gerechtelijke uitwinning t.a.v. scheepshypotheek.
 3. Vruchtgebruik. — Vruchtgebruiker van al de goederen ener nalatenschap is rechthebbende onder algemene titel en als zodanig tot betaling van de schulden van zijn auteur gehouden, doch slechts « intra vires ».
1. Art. 877 B.W. betreft slechts de tenuitvoerlegging tegen erfgenamen van tegen de overledene uitvoerbare titels.
 2. Art. 4 van de wet van 15 Augustus 1854 op de gerechtelijke uitwinning is niet toepasselijk t.a.v. scheepshypotheek; deze is bij bijzondere rechtsbepalingen geregeld, die de bepaling van voormeld art. 4 niet hebben overgenomen noch daarnaar verwijzen.
 3. De vruchtgebruiker van al de goederen ener nalatenschap moet worden beschouwd als een algemeen begiftigde legataris, althans als een begiftigde of legataris onder algemene titel en is derhalve als algemeen rechthebbende of rechthebbende onder algemene titel tot betaling van de schulden van zijn rechtsvoorganger gehouden.

Weliswaar is een dergelijke begiftigde of legataris nooit geroepen tot de volle eigendom der goederen, doch de artikelen 1003 en 1010 B.W. bepalen slechts op beperkende wijze de hoeveelheid of « quotiteit », die het voorwerp van een algemeen legaat of legaat onder algemene titel kan uitmaken, maar niet de « aard » van het op die hoeveelheid bestaande recht.

Voormelde leer stemt ook overeen met de traditie van ons recht; dat zij de leer is van het B.W. blijkt uit het gebruik in de artt. 610 en 612 van de bevoordelingen « algemeen legataris van vruchtgebruik », « algemene vruchtgebruiker » en « vruchtgebruiker onder algemene titel ». Deze titel van het B.W. over het vruchtgebruik werd eerst in Januari 1804 goedgekeurd, nadat de titel betreffende de schenkingen en testamenten reeds in Mei 1803 was aangenomen. Verder volgt de juistheid van deze leer ook uit de belichting van deze terminologie door de afdeling « wetgeving » van het « Tribunal ».

Bedoelde vruchtgebruikers zijn echter slechts « intra vires » tot betaling van de schulden van hun rechtsvoorgangers gehouden.

N.V. Eerste Nederlandse Scheepsverbandmaatschappij t/Verbeeck-Wagemans en cs. en Caremans-van den Wyngaert t/Verbeeck-Wagemans en cs.

Gezien de akte van hoger beroep in dato van 12 November 1949 en die van 4 en 12 Maart 1950, tegen een vonnis van de Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen d.d. 14 Juli 1949;

Overwegende dat deze beroepen, evenals de ingestelde tegenberoepen, ontvankelijk voorkomen, dat de zaken verknocht zijn en dienen te worden samengevoegd ;

1) Overwegende dat de door beroepster ingestelde vordering de betaling tot voorwerp heeft van geldsommen verschuldigd, aan kapitaal en intresten, als gevolg van een lening door de Amsterdamse Scheepsverband Bank toegestaan, in wier rechten beroepster (N.V. Eerste Nederlandse Scheepsverband Maatschappij) getreden is ;

Overwegende dat de genaamde Van den Wijngaert, als wiens rechthebbenden de beroepen, echtgenoten Caremans-Van den Wijngaert, optreden, de overdracht van de litigieuze schuldvordering aan beroepster uitdrukkelijk heeft goedgekeurd bij een niet betwiste verklaring van 24 Februari 1940; dat de eerste rechter dienvolgens ten onrechte (cf. Verbr. 10 Juni 1909, Pas. 1909, I, 509) de eis tegenover de echtgenoten Caremans-Van den Wijngaert niet ontvankelijk heeft verklaard ;

2) Overwegende, ten gronde, dat de eerste rechter uit het oog verloren heeft dat, zoals uit het onderzoek van de zaak blijkt, en niet betwist werd, de intresten vervallen van 1 Juni 1943 tot en met die, vervallen op 1 Juni 1947, zijnde 4523, 73 gulden, niet betaald werden ;

Overwegende dat deze intresten dienvolgens door de tweede en derde beroepen (Verbeeck Frans en Mertens René) verschuldigd zijn, en in de mate, welke verder zal bepaald worden, door eerste beroepene ten gevolge van een bestaande solidariteit en onverdeeldheid ;

3) Overwegende dat laatstvermelde tweede en derde beroepen vruchteloos tegenover beroepster de bepaling inroepen van artikel 877 van het Burgerlijk Wetboek, « om de vordering aan deze geïntimeerden niet betekend te hebben » ;

Overwegende dat deze bepaling ter zake niet van toepassing is, daar zij slechts de tenuitvoerlegging betreft tegenover erfgenamen van tegen de overledene uitvoerbare titels (cf. Fuzier-Herman: Code Civil annoté, Bd. II, art. 877 Nr 1); dat het in casu niet om dergelijke tenuitvoerlegging gaat en de voorafgaande betekening van artikel 877 dienvolgens niet vereist was ;

4) Overwegende dat tweede en derde beroepen zich verder beroepen op de bepaling van artikel 4 van de wet op de gedwongen onteigening, « om beroepster te verplichten eerst de haar verpande goederen aan te slaan en te verkopen vooraleer andere goederen aan te slaan » ;

Overwegende dat de aangehaalde wetsbepaling betrekking heeft op de vervolgingen tot uitwinning van « onroerende goederen », waarop men geen hypotheek heeft, welke vervolgingen men slechts kan aanvangen ingeval de goederen, waarop men hypotheek heeft, ontoereikend zijn ; dat zij niet van toepassing is op de hypotheek van « schepen », welke ten andere door een bijzondere wetgeving geregeld wordt, die de bepaling van voormeld artikel 4 niet overneemt, noch er naar verwijst ;

5) Overwegende dat de eerste rechter aan tweede en derde beroepen (Verbeeck Frans en Mertens René) een termijn van respijt van 18 maanden heeft toegestaan; dat dergelijk uitstel nochtans volgens de wet slechts met grote omzichtigheid mag verleend worden, gelet op de toestand van de schuldenaar; dat in onderhavig geval geen omstandigheden worden aangetroffen die dergelijke maatregel zouden wettigen; dat, indien weliswaar een schip door de Duitsers tij-

dens de oorlog naar Parijs werd medegesleurd en een ander gekelderd werd, aan te merken valt dat sedert deze gebeurtenissen ongeveer vijf jaren verlopen zijn en beroepster niet verder in de uitoefening van hare rechten dient belemmerd te worden; dat de omstandigheid, dat een betwisting tussen de erfgenamen Verbeek bestaat nopens hun respectievelijk aandeel in de nalatenschap van laatstgenoemde, in elk geval de rechten van beroepster niet mag krenken, maar integendeel een reden te meer uitmaakt om haar toe te laten ter vrijwaring van bedoelde rechten te handelen zoals behoren zal; dat ten andere beroepenen geen enkele bepaalde omstandigheid voorwenden om in het licht te stellen hoe een termijn — en welke termijn — een gunstige invloed op hun toestand zou uitoefenen;

Overwegende dat het tegenberoep van tweede en derde beroepenen, strekkende tot het bekomen van een termijn van respijt van drie jaar dienvolgens niet gegrond is;

6) Overwegende dat de eerste rechter de eis van beroepster, voor zover tegen eerste beroepene, Wagemans Marie, gericht, ongegrond heeft verklaard;

Overwegende dat beroepster hiertegen aanvoert dat eerste beroepene (Wagemans Maria) vruchtgebruikster is van al de tot de nalatenschap van P. Verbeek behorende goederen en dat zij door het aanvaarden van de gift, waarbij zij dit vruchtgebruik bij het overlijden van haar echtgenoot verkreeg, de hoedanigheid van «rechtverkrijgende van haar echtgenoot» verkregen heeft en als dusdanig ingevolge het beding van solidariteit en onverdeeltheid, ten opzichte van haar echtgenoot door beroepster bedongen, ook tot betaling van de gehele schuldvordering gehouden is;

Overwegende dat weliswaar slechts de algemene rechthebbende of de rechthebbende onder algemene titel tot betaling van de schulden van hun rechtsvoorganger gehouden zijn (De Page, Bd. I, bl. 158, Nr 180bis), doch dat men degene, die vruchtgebruiker is van al de goederen van een nalatenschap als een algemene begiftigde of legataris, althans als een begiftigde of legataris onder algemene titel, mag beschouwen (cf. Kluyskens : Schenkingen en Testamenten, bl. 298; De Page: Bd VIII, bl. 1091; Capitant: nota D. 1908-2-345 en volg. of bl. 346; Ripert en Boulanger : *Traité de Droit Civil* de M. Planiol, Bd. III, 3e dr., bl. 673-674; Brussel, 8 Mei 1816, Pas. 1816, bl. 128; Verbr. Fr. (Req.) 5 Mei 1856 D. 56, 1, 218; 8 Dec. 1862 D. 1863, I, 73; 31 Januari 1893 D. 93, I, 359; Verbr. Fr. (Civ.) 19 Juni 1895 D. 95, I, 470; 29 Juni 1910, D. 1911, 1, 49, Pas. 1911, IV, 34; 22 Nov. 1919, D. 1911-1-176; — Contra: Jossierand: *Cours de Droit Civil*, 1930, Bd. III, bl. 777-778;

Overwegende dat indien dergelijke begiftigde of legataris weliswaar nooit geroepen is tot de volle eigendom der goederen, de artikelen 1003 en 1010 Burgerlijk Wetboek van den anderen kant op beperkende wijze slechts de hoeveelheid of «quotiteit» aanduiden, die het voorwerp van een algemeen legaat of legaat onder algemene titel kan uitmaken, doch niet de «aard» van het recht dat op deze hoeveelheid slaat (cf. Kluyskens loc. cit.; — De Page, loc. cit.; — Capitant, loc. cit.; — Ripert en Boulanger: *Traité de Planiol*, Bd. III, 3e dr., 1948, bl. 674 Nr 2121); dat deze leer met de traditie van ons recht overeenstemt (cf. Planiol: *Traité Elém. de Droit civil*, 4e dr. Bd. III, bl. 669) en wel die van ons Burgerlijk Wetboek blijkt te zijn, gezien de artikelen 610 en 612 B.W. van de termen «algemeen legataris van vruchtgebruik» en «legataris onder algemene titel van vruchtgebruik», «algemene vruchtgebruiker», en

«vruchtgebruiker onder algemene titel», gewag maken, en deze titel van het Burgerlijk Wetboek over het vruchtgebruik slechts in Januari 1804 goedgekeurd werd, zijnde na de titel betreffende de giften en testamenten, die in Mei 1803 werd aangenomen (cf. Planiol, loc. cit. en nota 1; — De Page, Bd. VI, bl. 307 en nota 3); dat de opmerkingen desbetreffend van de afdeling wetgeving van het «tribunaat» bij het belichten van deze terminologie kenschetsend zijn «il est essentiel de maintenir toujours la distinction des trois sortes de legs établis au titre des donations et testaments, savoir: le legs universel, le legs à titre universel et le legs à titre particulier (Locré: *Législation Civile*, Brussel 1836, Bd. IV, bl. 124 Nr 14);

Overwegende dat een gift van het vruchtgebruik van al de goederen van een nalatenschap hetzelfde karakter vertoont als een legaat van dergelijk vruchtgebruik en dus ook als «algemeen», althans als «onder algemene titel» moet worden beschouwd;

Overwegende dat artikel 612 Burgerlijk Wetboek de mate bepaalt, waarin de algemene vruchtgebruiker of de vruchtgebruiker onder algemene titel in de schulden moet bijdragen, namelijk door er de intresten van te dragen, sedert het begin van zijn vruchtgebruik (cf. Capitant, nota D. 1908, 2, 345 en volg. cf. bl. 346: «l'usufruitier est tenu (des dettes de la succession) dans une mesure correspondante au droit qu'il a dans l'actif. Il est tout naturel que les créanciers ne puissent lui réclamer le capital de leurs créances, puisqu'il n'est pas propriétaire des biens»; vergel. De Page, Bd. VI bl. 310 Nr 374 B 3°);

7) Overwegende dat beroepster de termen inroep van de overeenkomst van 23 Januari 1941, waarbij de rechtsvoorganger van eerste beroepene zich verbond deze «stipt uit te voeren met *solidariteit en onverdeelbaarheid* zo tussen hen (de ontleners) als tussen hun erfgenamen en rechtverkrijgenden»;

Overwegende dat deze solidariteit en onverdeelbaarheid nochtans ten opzichte van eerste beroepene slechts bindend is in zoverre zij als erfgenaam of als rechtverkrijgende in de plaats van haar echtgenoot getreden is; dat — de hypothese van art. 1006 B.W. daargelaten, welke ter zake niet ingeroepen wordt — eerste beroepene in haar hoedanigheid «van vruchtgebruikster van al de goederen van de nalatenschap van Verbeek Petrus afhangende», welke beroepster tegen haar inroept, nochtans slechts «intra vires» gehouden is binnen de perken van de goederen, welke zij uit de nalatenschap verkrijgt (cf. Van Biervliet: *Les Successions* — uitgave bewerkt door F. Van Goethem, 1937, bl. 514 nota 1; — Ripert en Boulanger: *Traité élém. de Droit civil* de M. Planiol, Bd. III, 3e dr., 1948, bl. 779 en volg.; Verbr. Fr. 14 December 1910 D. 1911, 1, 425; nota Binet onder laatstvermeld arrest, steunende evenals bovenaangehaalde schrijvers, op de leer van Pothier, welke ons Burgerlijk Wetboek wel blijkt te hebben overgenomen (D. 1911, 1, 425 en volg., zie bl. 426 in fine en 427): (ils sont) tenus ob rem, c'est à dire jusqu'à «concurrence de leur émolument»);

Overwegende dat beroepster niet bewijst, noch aanvraagt te bewijzen dat eerste beroepene zich in de voorwaarden bevindt van art. 1006 B.W., en namelijk dat «zij algemene legataris zou zijn en er geen reservataire erfgenamen voorhanden zijn», om er uit te besluiten dat gezegde beroepene «ultra vires» zou gehouden zijn; dat laatstgenoemde in deze voorwaarden in hare hoger vermelde hoedanigheid van begiftigde slechts «intra vires» kan veroordeeld worden;

8) Overwegende dat de vierde en vijfde beroepenen (Van den Wijngaert en haar echtgenoot) bij tegen-

beroep vorderen, dat de andere beroepenen (Wagemans M., Verbeeck F. en Mertens R.) zouden veroordeeld worden om hen te vrijwaren tegen de veroordelingen, welke tegen hen ten verzoeken van beroepster mochten uitgesproken worden ;

Overwegende dat Verbeeck Petrus Ludovicus bij akte van 30 Juli 1945 verklaarde « te verbinden en te hypothekeren een schip, genaamd «Pauline», ten einde haar (Van den Wijngaert Emma) te vrijwaren van alle verantwoordelijkheid tegen de naamloze vennootschap Amsterdamse Scheepsverband te Amsterdam en van elk verhaal, welke deze maatschappij tegen haar zou kunnen doen gelden hoofdens de schuldbekentenis aangegaan bij akte van 25 Juli 1930; dat beroepenen (rechthebbers van Verbeeck voornoemd) de tegen hen ingeroepen verplichting van vrijwaring niet betwisten ;

Overwegende dat de eis tot vrijwaring, verknocht met de door beroepster ingestelde eis, gegrond voorkomt, en dienvolgens als gevolg daarvan, beroepenen Wagemans Maria, Verbeeck F. en Mertens R. tot de kosten, aan deze eis verbonden, dienen veroordeeld te worden ;

Om deze redenen,

Het Hof, gezien artikel 24 der Wet van 15 Juni 1935, dat werd toegepast ;

Voegt de zaken samen, ingeschreven onder Nrs 16.459 en 16.816 van de algemene rol, rechtdoende op tegenpraak,

ontvangt de ingestelde hoger beroepen en tegenberoepen, verklaart de door Wagemans Maria, Verbeeck Frans en Mertens René ingestelde tegenberoepen ongegrond ;

rechtdoende op de hoger beroepen, ingesteld door de Eerste Nederlandsche Scheepverbandmaatschappij en door Van den Wijngaert Emma en haar echtgenoot Caremans Jan,

verklaart ze beide gegrond, doet vervolgens het bestreden vonnis te niet ; *wijzigende* : veroordeelt beroepenen (Wagemans Maria, Verbeeck Frans, Mertens René, Van den Wijngaert Emma en haar echtgenoot Caremans Jan) hoofdelijk om aan beroepster (Eerste Nederlandsche Scheepverbandmaatschappij) te betalen de tegenwaarde van Hollandse Guldens 22.901,16, zegge van twee en twintig duizend negen honderd en een gulden, zestien cent, om te zetten in Belgische munt tegen de hoogste koers op de dag der betaling, vermeerderd met de gerechtelijke intresten, met deze beperking nochtans, wat beroepene Wagemans Maria betreft, dat deze verbintenis in haren hoofde slechts bestaat en zal mogen uitgevoerd worden « intra vires », zijnde ten belope van haar deel in de nalatenschap van haar echtgenoot (Verbeeck Petrus Ludovicus) ;

Zegt voor recht dat beroepenen Wagemans Maria, Verbeeck Frans en Mertens René gehouden zijn beroepers Van den Wijngaert Emma en Caremans Jan te vrijwaren tegen al de bij tegenwoordig arrest tegen hen uitgesproken veroordelingen ;

Veroordeelt beroepenen Wagemans Maria, Verbeeck Frans, Mertens René, Van den Wijngaert Emma en Caremans Jan tot de kosten, zowel van eerste aanleg als van hoger beroep, van de door de N. V. Eerste Nederlandsche Scheepverbandmaatschappij tegen hen ingestelde procedure ;

Veroordeelt beroepenen Wagemans Maria, Verbeeck Frans en Mertens René tot de kosten, zowel van eerste aanleg als van hoger beroep, veroorzaakt door de beroepers Van den Wijngaert Emma en Ca-

remans Jan tegen hen ingestelde vordering tot vrijwaring.

NOOT : Naar Nederlands positief recht is de verkrijger van een algemeen vruchtgebruik of van een vruchtgebruik onder algemene titel steeds een recht-hebbende onder bijzondere titel.

Het Nederlands Burgerlijk Wetboek onderscheidt de *makingen* (uiterste wilsbeschikkingen van vermogensrechtelijke aard) in *erfstellingen* en *legaten*. De vermaking van de gehele nalatenschap of van een evenredig deel daarvan is een *erfstelling* (art. 1001 Ned. B. W.). De testamentaire erfgenaam heeft de « *saisine* » (art. 1002, lid 1, Ned. B. W.) en beschikt over de rechtsvordering tot verkrijging der erfenis, d.i. de « *hereditatis petitio* » (art. 1002, lid 2, i.v.m. art. 882 Ned. B. W.). Hij is gehouden tot betaling van het geheel, resp. van een evenredig gedeelte der schulden van de erflater.

De making van bepaalde goederen of van goederen van bepaalde soort is een *legaat*. Als voorbeeld noemt de wet de making van het vruchtgebruik van alle goederen of van een evenredig gedeelte van de goederen der nalatenschap (art. 1004 Ned. B. W.). Een legaat is naar Nederlands recht noodzakelijk een beschikking onder bijzondere titel. Een « *legs universel* » (art. 1003 C.C.) en een « *legs à titre universel* » (art. 1010 C.C.) zijn naar Nederlands recht geen legaten doch *erfstellingen*.

Naar Nederlands recht is de legataris van een algemeen vruchtgebruik of van een vruchtgebruik onder algemene titel mitsdien steeds een rechtverkriggende onder bijzondere titel en dus niet gehouden tot betaling van de schulden van de erflater, noch voor het geheel, noch voor een gedeelte. Wel kan een zodanige vruchtgebruiker met en benevens de eigenaar verplicht zijn bij te dragen in de betaling der schulden op de bij art. 845 Ned. B. W. (overeenstemmend met art. 612 C.c.) bepaalde wijze.

HOF VAN BEROEP TE GENT

1e Kamer — 13 Juli 1950.

Voorzitter : M. de Brabandere.

Raadsheren : M.M. de Bersaques en Axters.

O. M. : M. Matthys, Subst. Procureur-Generaal

Advocaten : Mrs. Sabbe (Brugge) en Haus.

Echtscheiding. — Beschikkingsrecht van de man over de door zijn echtgenote geschreven of ontvangen brieven met uitzondering van die uitgaande van een door het beroepsgeheim gebonden persoon. — Vóór het huwelijk gebeurde feiten kunnen in principe niet in aanmerking komen als gronden van echtscheiding. — Verzwijging van een bestaan hebbende krankzinnigheid.

De man is gerechtigd door zijn echtgenote geschreven of ontvangen brieven in een echtscheidingsgeding over te leggen, ook al dateren die brieven van vóór het huwelijk, tenzij hij op onrechtmatige wijze in het bezit van die brieven mocht zijn gekomen of deze van bijzonder vertrouwelijke aard mochten zijn.

Brieven, die zijn uitgegaan van een door het beroepsgeheim gebonden persoon (in casu de biechtvader van de vrouw), moeten echter buiten het geding worden gehouden.

Vóór het huwelijk gebeurde feiten kunnen niet in aanmerking komen als gronden van echtscheiding, tenzij zij gedurende het huwelijk hebben voort-

geduurd of een ernstig onterend karakter hebben ten opzichte van de echtgenoot, die echtscheiding vordert.

Het verzwijgen door de ene echtgenoot van zijn vóór het huwelijk bestaan hebbende krankzinnigheid levert geen belediging op van de andere echtgenoot.

Geheimhouding van bepaalde feiten door derden — in casu door de ouders van de vrouw — kan niet in aanmerking komen als grond van echtscheiding.

T... t/ V...

Advies van het Openbaar Ministerie

1. Feiten en Retroakten :

A. Partijen traden in het huwelijk te Brugge, op 25 September 1943; de man was toen 27 jaar, de vrouw 30 jaar oud. Het gezin ging zich vestigen te Sijsele, in het huis van de ouders van de man. Twee kinderen werden uit het huwelijk geboren; het eerste overleed in Februari 1946, het tweede, thans 4½ jaar oud, verblijft met beroepene in het huis van haar ouders, te Brugge, alwaar de vrouw voorlopig verblijft, daartoe krachtens art. 214j B. W. gemachtigd bij beschikking van de Voorzitter der rechtbank dd. 28 Juni 1946. Uit deze beschikking blijkt o.m. dat de man toen reeds zijn plichten van echtgenoot verzuimde.

B. Niettemin stelt deze laatst op 27 November 1947 een geding tot echtscheiding in, hoofdzakelijk gesteund op drie soorten feiten, die hij als beledigingen van erge aard, tot staving van zijn eis inroept, te weten :

1°) De vrouw was vóór haar huwelijk kloosterzuster (Orde der Zusters van Liefde); wegens haar geestestoestand, werd zij er toe gemachtigd, eerst krachtens exclaustatie, en naderhand ingevolge een pauselijke secularisatie-indult, van haar geestelijke staat en kerkelijk leven definitief afstand te doen.

Deze toestand, en meer bepaald de geestestoestand, dewelke beroeper als « krankzinnigheid » bestempelt, zouden de vrouw, haar ouders en haar omgeving, vóór en bij het huwelijk aan de man verzwegen hebben, zodanig dat hij eerst na het huwelijk dienaangaande de waarheid zou vernomen hebben, en derhalve bedrogen werd;

2°) De vrouw zou zich, kort na het huwelijk, aan « allerhande buitensporigheden » hebben overgeleverd, waardoor het normaal echtelijk leven onmogelijk werd;

3°) De vrouw zou het echtelijk dak verlaten hebben om terug bij haar ouders te gaan wonen.

C. Bij vonnis dd. 19 Maart 1948 heeft de rechtbank van eerste aanleg te Brugge de vordering van de man afgewezen, omdat :

1°) de aangelegde feiten betreffende het gewezen kerkelijk leven en de geestestoestand van de vrouw dagtekenen van vóór het huwelijk, de man ze trouwens heeft moeten kennen en deze feiten geen grond tot echtscheiding uitmaken;

2°) de andere feiten, wegens gemis aan nadere omschrijving en onnauwkeurigheid, niet vatbaar zijn voor tegenbewijs.

Tegen dit vonnis heeft T... (man) tijdig en regelmatig hoger beroep ingesteld.

2. De ingeroepen « buitensporigheden » en het verlaten van het echtelijk dak door de echtgenote.

Van meet af aan kunnen wij ons dienaangaande bij het bestreden vonnis aansluiten. De buitensporig-

heden, door beroepene beslist ontkend, zijn niet alleen tot nog toe niet bewezen, maar beroeper heeft noch vóór de eerste rechter, noch vóór het Hof, aangestipt in wat deze buitensporigheden eigenlijk bestonden, en evenmin bepaalde, nauwkeurige, dienende en beslissende feiten omschreven, vatbaar voor bewijs en tegenbewijs.

Wat betreft het verlaten van het echtelijk dak — althans het ongerechtvaardigd verlaten van de echtelijke woning en derhalve de zwaar beledigende aard van deze verlating — zal het volstaan te wijzen op de beschikking, op 28 Juni 1946 door de Voorzitter der rechtbank te Brugge op verzoek van de echtgenote verleend, om aan te tonen dat dit verwijt, hetwelk door de eerste rechter niet eens besproken werd — elke ernstige grond mist.

3. Het beweerd bedrog nopens de vorige geestelijke staat en de geestestoestand van de vrouw.

A. Als bewijsmateriaal van bedoelde feiten, deelt beroeper een reeks bescheiden mede, te weten : twee pauselijke beslissingen dd. 29 Juli 1939 en 25 September 1942, en dertien brieven, alle dagtekenende van vóór het huwelijk, gewisseld tussen de vrouw en derde personen, zijnde kloosterzusters en geestelijken.

Op grond van het briefgeheim, gewaarborgd door art. 22 der Grondwet, besluit beroepene vóór het Hof tot het weren van deze briefwisseling uit de debatten, daar ze wederrechtelijk in het bezit zou gekomen zijn van de man en, ten minste gedeeltelijk, zou uitgaan van de biechtvader van beroepene.

Het Hof weet dat volgens de stelling van sommige rechtsgeleerden en van een bepaalde rechtspraak, daartoe steunende op de mede-eigendom der brieven tussen schrijver en geadresseerde of op een beperkte eigendom van laatstgenoemde, de principes die de eigendom en het geheim der brieven beheersen van toepassing zijn ter zake van echtscheiding en scheiding van tafel en bed, met het gevolg dat de dubbele toestemming van de schrijver en van de geadresseerde vereist wordt voor het voortbrengen van de vertrouwelijke brieven.

Alleen zou deze regel uitzondering lijden ten gunste van de man, die ter wille van zijn rechten van echtgenoot elke briefwisseling, gedurende het huwelijk toegezonden aan zijn echtgenote of van haar uitgaande, zou mogen controleren en onderscheppen.

(zie Laurent, B. III, n° 202; « Supplément aux principes de droit civil de Laurent », B. I., n° 654; Eug. Hanssens, « Du secret des lettres », n° 296 tot 315; Luik, 15 April 1929, Jur. Liège 1929-137).

Daartegen wordt terecht opgeworpen :

De grondwettelijke en strafrechtelijke bepalingen betreffende de onschendbaarheid van het briefgeheim zijn alleen van toepassing op de ambtenaren en agenten van de openbare besturen. Het wegmaken of de verduistering van een brief door een particulier worden alleen strafbaar gesteld bij de bepalingen, die de vernieling of de diefstal van een roerend voorwerp betreffen.

Het principe van de onschendbaarheid van het briefgeheim wordt derhalve door de grondwet plechtig erkend en door de strafwet beteugeld ten einde de burgers te beschermen tegen de vervoeragenten van de brieven, tegen de administratieve overheid, tegen de inmenging van de openbare macht in het particuliere leven, maar dit principe heeft geenszins tot voorwerp de omvang te regelen van het eigendomsrecht der partijen, hetwelk alleen tot het privaatrecht behoort. (Zie : Pand. Belges, V° Lettre missive, n° 77).

Geen enkele wettekst regelt en geen enkele wet-

tekst verbiedt het voorbrengen voor het gerecht van vertrouwelijke brieven.

(Zie : Brussel, 6 April 1912, B. J. 1912-843; Verbreking, 27 Februari 1913, B. J. 1913, blz. 598).

Het principe van de onschendbaarheid van het briefgeheim lijdt integendeel talrijke uitzonderingen, o.m. ter zake van strafvordering, faillissementen, fiscaal recht. Meer bepaald dient de aandacht te worden gevestigd op de artikelen 236 en 241 B. W. en 875 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, die ter zake van echtscheiding of scheiding van tafel en bed geen enkel onderscheid maken nopens de aard noch het karakter der tot staving van dergelijke rechtsvorderingen ingeroepen bescheiden.

Hieruit blijkt dat de eigendom der vertrouwelijke brieven onverschillig is, wanneer zij overgelegd worden tot bewijs der grieven, welke tot staving van een eis tot echtscheiding ingeroepen worden. « On peut — zo zegt de heer Procureur-generaal Pholien in zijn merkwaardig advies vóór het arrest van het Hof van Verbreking dd. 27 Februari 1913 (B. J. 1913, blz. 604) — prouver son droit à l'aide de documents dont on n'est pas propriétaire, la loi n'exigeant nulle part la propriété des instruments de preuve, surtout dans le cas où la preuve par témoins ou présomptions est admissible ».

Zoals Piérard (« Divorce et Séparation de corps », Uitg. 1928, B. II, blz. 127 tot 130) duidelijk opmerkt, herleidt gans de betwisting zich dus ten slotte tot een kwestie van bewijs. Uitgezonderd wat betreft personen, die door het beroepsgeheim gehouden zijn, machtigt geen enkele wettekst de rechter er toe een getuige van het afleggen zijner getuigenis te ontslaan, zelfs al moest deze getuige zich op zijn eer er toe verbonden hebben niet te spreken.

Welke tekst zou derhalve aan de rechter toelaten het bewijs te weigeren, dat hem door een vertrouwelijke brief, dus schriftelijk, zou worden voorgebracht, vermits hetgeen aan een derde mondeling vertrouwelijk wordt medegedeeld onder uitdrukkelijke belofte niets er van te onthullen, deze persoon toch in generlei mate zou kunnen ontslaan van de verplichting om dit geheim vóór de rechter te openbaren.

Dienvolgens heeft de rechter niet het recht een vertrouwelijke briefwisseling uit de debatten te weren, die hem als bewijsmateriaal voorgebracht wordt, tenzij onder een dubbel voorbehoud :

1°) dat het bezit van die briefwisseling zou voortvloeien uit een misdrijf; een door de wet verboden feit kan immers nooit een recht tot grondslag dienen (zie Brussel, 6 April 1912, loc. cit., en Gent, 15 Januari 1930, Pas. 1930, II, 65); moest dit bezit echter alleen zijn oorsprong vinden in het aanwenden van middelen, die enkel met de gewone zedenregelen strijdig zijn, dan nog zou zulks niet voldoende blijken om de verwerping van de brief te rechtvaardigen; deze zedenregelen mogen inderdaad met de positieve wet niet gelijkgesteld worden.

Het bewijs van de delictueuze oorsprong van het bezit van de brief valt natuurlijk ten laste van de partij, die zich tegen het voorbrengen van de brief verzet, vermits het bedrog niet mag worden verondersteld (Zie : Burg. Luik, 21 Februari 1927; Pas. 1927, III, 138).

2°) dat de brief niet zou uitgaan van iemand, die door het beroepsgeheim gebonden is en betrekking zou hebben op de uitoefening van dit beroep. (zie : Brussel, 24 Mei 1930, J. T. 1930, 374).

Wij komen dan ook tot het besluit dat in onderhavig geval de door beroeper voorgebrachte briefwisseling in principe niet uit de debatten dient te worden geweerd, want de echtgenote levert niet het

bewijs dat het bezit dezer briefwisseling in handen van de man een delictueuze oorsprong heeft.

Op dit besluit maken we echter een uitzondering voor die brieven, waarvan zou komen vast te staan dat zij van de hand zijn van en toegezonden door de biechtvader van de vrouw, zijnde deze geestelijke immers gebonden door het beroepsgeheim (Zie : Van Lennep, « Het Bercepsgeheim », R. T., 1949, n° 4, blz. 374 tot 383; id., « De Geheimhouding », uitg. 1950, blz. 111 tot 120, Rép. Prat. Dr. Belge, V° Cultes, n° 1490 tot 1494).

Wat nu de inhoud van bedoelde briefwisseling betreft, kan hieruit geenszins worden afgeleid dat beroepene, vóór haar huwelijk, aan werkelijke krankzinnigheid geleden heeft, doch wel dat zij enigszins van geesteszwakheid is aangedaan geweest, in verband waarmede zij, eerst tijdelijk, vervolgens op definitieve wijze, van haar kerkelijke beloften ontslagen werd.

B. Al moest deze krankzinnigheid toch als bewezen worden aangenomen, « quod non », en al is het bewezen dat bercepen vóór haar huwelijk van geesteszwakheid is aangedaan geweest, dan nog dient de gebeurlijke weerslag van die toestand op de gegrondheid van de eis tot echtscheiding nader te worden onderzocht.

Het Hof kent de betwisting, welke de rechtsleer verdeelt, nopens de vraag of de feiten, welke dagtekenen van vóór het huwelijk en van aard zouden geweest zijn het huwelijk te verhinderen, of beter gezegd het verzwijgen van bedoelde feiten, en derhalve het mogelijk bedrog dat er uit voortvloeit, als beledigingen van erge aard tot staving van een eis tot echtscheiding mogen ingeroepen worden.

De voorstanders van deze stelling beweren immers dat dit bedrieglijk of opzettelijk verzwijgen, hetwelk bestaat op het ogenblik waarop de huwelijksband gesmeed wordt, als een met het sluiten van het huwelijk gelijktijdige belediging dient te worden beschouwd.

Aan de betrekkelijk weinig talrijke gerechtelijke beslissingen der Franse Hoven en rechtbanken, die deze stelling hebben aanvaard, heeft men de gewoonte het vonnis toe te voegen, uitgesproken door de rechtbank van de Seine op 19 Mei 1888 (« Le Droit », 19 mai 1888), waarbij de echtscheiding uitgesproken werd tegen een echtgenoot, die vóór zijn huwelijk zijn gewezen staat van geestelijke aan zijn vrouw verborgen had; bij inzage van dit vonnis stelt men echter vast dat de echtscheiding insgelijks uitgesproken werd wegens geweldddaden en omdat de man, trouwens te vergeefs, de nietigheid van zijn huwelijk had aangevraagd.

Het grootste deel van de rechtsleer en de uitspraak verwerpt echter de vóór het huwelijk gepleegde feiten als mogelijke oorzaken van echtscheiding.

De oorzaken van echtscheiding moeten steunen op een bepaling van de wet; hun opsomming is van beperkende aard. Hoe lenig de bewoordingen « beledigingen van erge aard » van art. 231 B. W. ook wezen dan nog hebben de voorbereidende werken van het B. W. deze woorden beperkt tot elk vrijwillig niet naleven van de verplichtingen welke uit het huwelijk voortvloeien. Derhalve kunnen de vóór het huwelijk gepleegde feiten de erge beledigingen niet uitmaken, oorzaak van echtscheiding of scheiding van tafel en bed.

Zo men de beledigende aard wil vinden, niet in het feit of in de feiten zelf gepleegd vóór het huwelijk, maar in hun opzettelijk of bedrieglijk verzwijgen of verbergen, dan nog dienen bij die verzwijging of die verberging twee tijdspannen onderscheiden te wor-

den: de ene dagtekenende van vóór het huwelijk, beledigend maar noch dienend, noch afdoende: beledigend, vermits die verzwijging of verberging tot doel heeft de aanstaande echtgenoot te verschalken en zijn toestemming tot het huwelijk bedrieglijk uit te lokken; noch dienend, noch afdoende, vermits die verzwijging of verberging het huwelijk voorafgaat.

De andere tijdspanne van verzwijging of verberging volgt op het huwelijk, maar deze laatste heeft alsdan voor de bedrogen echtgenoot niets beledigend meer; het huwelijk is immers voltrokken en het stilzwijgen, na het huwelijk bewaard nopens deze voorafgaande laakbare toestand kan niet als een erge belediging jegens de andere echtgenoot beschouwd worden (Zie: Laurent, B. III, n° 192; Suppl. B. I, n° 625; Baudry-Lacantinerie, B. IV, n° 61;

A. Pierard, Op. cit., B. I, blz. 336 tot 344, n° 183; Burg. Brussel, 9 Juni 1888; P. P. 1888, n° 1723; en de rechtspraak aangehaald in Rép. Prat. Dr. Belge V° Divorce et Séparation de Corps, n° 74, derde lid).

In de onderhavige zaak, het weze nu bewezen dat beroepene vóór haar huwelijk ofwel aan krankzinnigheid geleden heeft, — wat ons inziens niet het geval is, — ofwel van geesteszwakte of geestesstoornissen was aangedaan, en het weze nu zelfs aangenomen dat de vrouw, haar familie, en haar omgeving, deze geestestoestand, mitsgaders de geestelijke staat van de echtgenote, aan de man zorgvuldig verzwegen hebben en hem bij het huwelijk hebben bedrogen, dan nog dient de eis tot echtscheiding, op dit bedrog gesteund, van meet af aan ongegrond te worden verklaard op grond van de hierboven samengevatte juridische beschouwingen en besluiten.

Te meer dat beroeper noch bewijst, noch aanbiedt te bewijzen dat feiten van erg beledigende aard, gepleegd of voorgevallen na het huwelijk zouden vereisen of toelaten dat de toestanden, die voor het huwelijk bestonden in aanmerking zouden dienen te worden genomen om zijn eis tot echtscheiding te rechtvaardigen of te kenschetsen.

Besluit :

Wegens voormelde beweegredenen, die, zonder bepaald te verschillen van die, welke door de eerste rechter werden ingeroepen, de zaak nochtans meer in verband beschouwen met de bij het verzoekschrift van beroeper aangestipte feiten, besluiten wij tot verwerping van de eis.

De Substituut-Procureur-generaal,
J. MATTHIJS.

Arrest

Gezien de stukken o.m. het vonnis, tussen partijen op tegenspraak gewezen door de rechtbank van eerste aanleg te Brugge, tweede Kamer, op 19 Maart 1948;

Overwegende dat appelllant zijn vordering tot echtscheiding steunt op de zware belediging door geïntimeerde gepleegd door het opzettelijk geheim houden van haar vroeger kloosterleven en van haar verblijf voor verpleging in een inrichting voor krankzinnigen;

dat hij tot staving van zijn eis zekere bescheiden voorbrengt, te weten: twee pauselijke beslissingen, waarbij geïntimeerde bepaald van de kloosterlijke staat ontslagen wordt, en dertien brieven haar geschreven door haar kloosteroversten en door haar biechtvader;

Overwegende dat geïntimeerde zich tegen de mededeling van deze briefwisseling verzet, voorhoudend dat, indien de man bij uitzondering op art. 22 der grondwet een recht van toezicht en zelfs van bemachting op de brieven, door zijn vrouw geschreven of

ontvangen, bezit, dit recht nochtans beperkt is en niet mag uitgeoefend worden op brieven die, zoals deze ter zake, dagtekenen van vóór het huwelijk;

Overwegende dat bewuste bescheiden door geïntimeerde zelf in het echtelijk huis bij het huwelijk werden binnengebracht; dat in beginsel de man zijn gezag uitoefent op al wat zich in de echtelijke woning bevindt of er in komt, ten ware hij op onrechtmatige wijze in het bezit der brieven zou gekomen zijn ofwel dat die brieven van bijzonder vertrouwelijke aard zouden zijn;

Overwegende dat niet wordt beweerd dat appelllant zich op een strafbare wijze van die bescheiden zou meester gemaakt hebben;

Overwegende dat op grond van het feit dat zij uitgaan van een persoon, door het beroepsgeheim gebonden, de brieven door haar biechtvader aan geïntimeerde geschreven, uit de debatten dienen geweerd;

Overwegende dat waar de gronden waarop echtscheiding kan worden gevorderd beperkt zijn tot daden, die een schending van de huwelijksplichten uitmaken, feiten die vóór het huwelijk gepleegd werden, niet in aanmerking kunnen genomen worden, daar er alsdan nog geen huwelijk bestond;

Overwegende nochtans dat er soms op dit beginsel uitzondering wordt gemaakt, zo het geheim gehouden feit zich na het huwelijk voortzet, of, zo het zwaar ontorend is ten opzichte van de echtgenoot, eiser tot echtscheiding;

Overwegende dat de gronden waarop geïntimeerde een «indultum saecularisationis» ontving, in niets haar goede faam en eer aantasten; dat dienvolgens het verzwijgen van dit feit niets beledigend inhoudt;

Overwegende dat krankzinnigheid geen oorzaak van ontbinding van het huwelijk uitmaakt; dat bijgevolg het verzwijgen van dit feit geen belediging uitmaakt, ware het zelfs bewezen, quod non, dat geïntimeerde waarlijk krankzinnig is geweest;

Overwegende dat appelllant in zijn verzoekschrift tot echtscheiding aanhaalt dat geïntimeerde «korte tijd na het huwelijk zich «aan allerhande buitensporigheden overleverde», doch dat hij in geen bizonderheden treedt en geen bewijs inbrengt noch aanbiedt van bepaalde feiten, die deze aangevoerde buitensporigheden zouden staven;

Overwegende dat geïntimeerde dertig jaar oud was en te Brugge woonde, toen zij met appellante een huwelijk aanging; dat appelllant te Sijsele verbleef, gemeente die toch zover van Brugge niet verwijderd is dat hij niet inlichtingen had kunnen inwinnen over het «curriculum vitae» zijner verloofde, in het bijzonder in de lange jaren, die op haar schooltijd volgden;

Overwegende dat appelllant, in zijn grievenschrift laat gelden dat de ouders van geïntimeerde aan hun plichten te kort gekomen zijn door hem het verleden hunner dochter niet kenbaar te maken, zonder hen nochtans bepaalde daden van list of bedrog ten laste te leggen; dat dit stilzwijgen, uitgaande van derden, niet in aanmerking kan komen;

Om deze redenen :

Het Hof,

Gelet op art. 24 der wet van 15 Juni 1935, op het advies van de heer Matthys, substituut-Procureur-generaal;

Alle andere besluiten als ongegrond verwerpende;

Ontvangt het hoger beroep, beveelt dat uit de debatten worden geweerd de brieven aan geïntimeerde door haar biechtvader geschreven; verklaart de voorziening ongegrond en wijst ze af; dienvolgens bevestigt het beroepen vonnis;

Veroordeelt appelllant tot de kosten van het hoger beroep.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

1e Kamer — 24 Februari 1950.

Voorzitter : M. Stelfeld.
Rechters : M.M. van Camp en Wildiers.
Advocaten : Mrs. Deckers en J. Dauwe.

Schenking. — Herroeping wegens weigering om levensonderhoud te verschaffen. — Alleen een « onwettige » weigering kan grond opleveren tot herroeping. — In casu geen schenking doch een soort overdracht onder bezwarende titel.

Wanneer een vordering tot tenietdoening ener schenking is ingesteld, heeft de rechter de zwaarwichtigheid van de door eiser gestelde feiten van ondankbaarheid te beoordelen.

De weigering van de begiftigde om aan de schenker levensonderhoud te verschaffen is alleen dan grond tot herroeping der schenking, wanneer die weigering « onwettig » is; dit is niet het geval, wanneer de onderhoudskosten de door de begiftigde ontvangen netto-baten overtreffen.

Een door de begiftigde ondertekend stuk, waarin uitdrukkelijk vermeld staat, dat de schenking geschied is tot vergoeding van door hem genoten verzorging, kost en onderhoud, levert als onderhandse akte tussen partijen volledig bewijs op, zodat de rechter kan aannemen, dat in werkelijkheid niet een schenking, doch een soort overdracht onder bezwarende titel heeft plaats gehad.

Dyck t/ Bernaerts-Van Houtven.

Aangezien aanlegger de herroeping vordert der schenking onder levenden, van de blote eigendom van het huis op en met grond, Herderstraat 13 te Antwerpen, gedaan bij akte verleden op 29 Juni 1943 door het ambt van Mter Ghys, notaris, dit wegens ondankbaarheid bestaande in de weigering van levensonderhoud, zulks ingevolge art. 955 BwB.;

Aangezien de begiftigde, verweerster Ch. Fr. Van Houtven, bijgestaan en gemachtigd door haar echtgenoot, verweerder, A. H. Bernaerts, opwerpt :

1°) dat de eis niet kan ontvangen worden zolang eiser het bewijs van de inschrijving van de eis ten hypotheekkantore niet overlegt;

2°) dat de eis in verband met art. 957 B.W. te laat is ingesteld;

3°) dat de schenking in werkelijkheid als vergoeding bedoeld is voor het gedurende 8 jaren en 5 maanden verstrekke onderhoud, zoals blijkt uit een door eiser op 1/10/1946 ondertekende verklaring, dat hierdoor verweerders van hun verplichting levensonderhoud te verstrekken ontheven zijn, omdat de schenking in werkelijkheid niet meer zou bestaan;

4°) dat aanlegger over voldoende geldmiddelen zou beschikken en geen hulp nodig heeft;

5°) dat, voor het geval de schenking zou herroepen worden, verweerder een tegeneis instelt tot vergoeding van de aan eiser bestede kosten van onderhoud en van andere bedragen, zijnde samen de som van 78.617,— fr.;

Wat de ontvankelijkheid betreft :

Aangezien aanlegger heeft aangetoond dat de eis ingeschreven werd aan de rand der overschrijving ten hypotheekkantore van de schenking op 5 October 1949, 1ste kantoor, deel 2351 nr. 36;

Aangezien het wel is waar juist is dat eiser reeds

in een schrijven van 23/6/1948 aan verweerders zijn bedoeling te kennen gaf de schenking te vernietigen omdat zij « naar zijn gedacht een testament was dat hij altijd kon veranderen », hij desniettemin een in zijn schrijven van 7 September 1949 aan verweerders als specifieke reden tot verbreking voor de eerste maal de ondankbaarheid opgeeft, spruitende uit het feit dat hem per maand een som van 1.500,— fr. onthouden wordt; dat hij in datzelfde schrijven verweerders in mora stelt deze verplichting na te komen tegen 15 September 1949;

Aangezien derhalve het vertrekpunt van de termijn voorzien bij art. 957 B.W. dient te worden bepaald op 15 September 1949 en de vraag ontvankelijk is;

Ten gronde :

Aangezien de Rechtbank de zwaarwichtigheid der ingeroepen feiten van ondankbaarheid beoordeelt (art. 956 B.W. De Page t. VIII, I nr. 658 in fine);

Aangezien de weigering van onderhoud « onwettig » dient te zijn om de herroeping te wettigen; dat zulks niet het geval zou zijn wanneer de onderhoudskosten het netto-actief van het geschonken goed zouden overtreffen (De Page id. 661 in fine);

Aangezien niet betwist wordt dat eiser vanaf 1 Februari 1935 tot 29 Juni 1943 bij verweerders heeft ingewoond en verder dat hij tot heden van het vruchtgebruik van het eigendom heeft genoten;

Aangezien eiser evenwel ontkent iets verschuldigd te zijn; dat hij inroept dat hij voor het inwonen per maand fr. 100,— betaalde, zonder kwijting zijn kost elders genoot;

Aangezien eiser zulks moet bewijzen, doch in gebreke blijft zulks te doen, en zelfs geen aanbod desbetreffend doet, alhoewel de Rechtbank ter zitting de aandacht er op vestigde;

Aangezien bovendien verweerders een stuk voorbrengen gedateerd 1 October 1946 en ondertekend door eiser, waarin uitdrukkelijk vermeld wordt dat het eigendom geschonken werd als vergoeding wegens verzorging, kost en onderhoud;

Aangezien deze akte als onderhandse akte tussen partijen volle bewijskracht heeft en aan de Rechtbank toelaat ingevolge art. 1156 B.W. naar genoegen van recht te oordelen dat het hier in werkelijkheid niet ging om een schenking, maar wel om een soort overdracht onder bezwarende titel;

Aangezien weliswaar het aan eiser vrijstond staande te houden dat zijn handtekening door list of bedrog of andere middelen, die zijn vrije toestemming zouden aangetast hebben, zou verkregen zijn;

Aangezien hij eens te meer er zich toe beperkt in zijn besluiten toen te zeggen dat dit stuk hem ter ondertekening werd aangeboden, toen hij zich nog ziek in het gasthuis met hoge koorts bevond, zonder dat evenmin het bewijs hiervan wordt aangeboden; of zonder dat de geldigheid dier onderhandse akte wordt betwist;

Aangezien derhalve de vraag ongegrond voorkomt;

Wat de tegeneis betreft :

Aangezien deze eveneens ongegrond voorkomt, vermits volgens accoord tussen partijen de blote eigendom als vergoeding voor de geleverde praestaties door verweerders werd aanvaard;

Om deze redenen :

De Rechtbank, rechtdoende op tegenspraak, alle andere en strijdige besluiten verwerpende;

Geeft akte aan verweerder Bernaerts dat hij zijn echtgenote machtigt om in rechte te treden;

Verklaart de eis en tegeneis ontvankelijk, doch ongegrond, wijst eisers hoofdeis en verweerders tegeneis af en legt de kosten ten laste van eiser.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE GENT

4e Kamer — 2 Februari 1950.

Alleenzetelend rechter : M. Struye.

O.M. : M. Fr. Begerem.

Echtscheiding. — Afstand van de gemeenschap. — Voorbehouden goederen der gescheiden echtgenote, openbare koopvrouw. — Uitkering tot levensonderhoud.

Indien de gescheiden echtgenote binnen de in art. 1463 B. W. gestelde termijn de gemeenschap niet heeft aanvaard, wordt zij geacht afstand daarvan te hebben gedaan. Indien de vrouw beweert, dat zij de gemeenschap stilzwijgend heeft aanvaard, moet zij dit bewijzen.

De gescheiden vrouw, die afstand heeft gedaan van de gemeenschap, mag de voorbehouden goederen tot zich nemen; daaronder valt de opbrengst van de handel, die zij met toelating van de rechtbank zelfstandig heeft gedreven.

De gescheiden vrouw, die van haar vroegere echtgenoot een uitkering tot levensonderhoud vordert, moet bewijzen, dat zij behoeftig was op het ogenblik dat de echtscheiding uitgesproken werd.

Temmerman t/ Jacob.

Overwegende dat de eis er toe strekt aan eiseres een onderhoudsgeld van 1500 frank in de maand te doen betalen door de eerste verweerder en een som van 1000 frank in de maand door de tweede verweerder;

Overwegende dat eiseres en verweerder Jacobs Henri uit de echt gescheiden zijn; dat door de Rechtbank van eerste aanleg te Gent bij vonnis d.d. 29 November 1947 de echtscheiding toegestaan werd ten nadele van Jacobs Hendrik en wel wegens slagen en mishandelingen; dat dit vonnis in de registers van de Burgerlijke Stand te Mariakerke ingeschreven werd op 24 Maart 1948;

Overwegende dat eiseres in de loop van het geding tot echtscheiding geen uitkering tot onderhoud gevorderd had van de verweerder, maar dat zij nu bij toepassing van artikel 301 van het Burgerlijk Wetboek een uitkering tot onderhoud vordert, beweerende dat zij reeds begin 1948 niet over de nodige bestaansmiddelen beschikt om te leven;

Overwegende dat eerste verweerder, die zich ten gronde verdedigt tegen deze vordering, ook een tegeneis ingesteld heeft tegen de eisende partij; dat hij inderdaad vordert dat eiseres zou verwezen worden hem een som van 100.000 frank te betalen als zijnde zijn deel in de wettelijke gemeenschap, die vroeger tussen hem en zijn echtgenote bestaan heeft en subsidiair verzocht om zekere feiten door getuigen te mogen bewijzen;

Overwegende dat vaststaat dat Jacobs Hendrik en Temmerman Marie geen huwelijksvoorwaarden ondertekend hebben en dat zij alzo onder het stelsel van de wettelijke gemeenschap getrouwd waren. Dat ook niet betwist wordt dat de echtgenoten sedert het jaar 1936 feitelijk gescheiden leven en dat eiseres sedertdien

van de Rechtbank de toelating bekomen heeft om afzonderlijk handel te drijven;

Overwegende dat eerste verweerder terecht opmerkt, dat krachtens artikel 1463 van het Burgerlijk Wetboek de eiseres, bij gebrek aan aanvaarding van de gemeenschap, van deze afstand heeft gedaan; dat eiseres integendeel beweert, dat zij minstens stilzwijgend de gemeenschap heeft aanvaard; dat zij hiervan geen het minste bewijs voorlegt, zodat het onmogelijk is deze stelling aan te nemen; dat er geen de minste twijfel bestaat, dat zij afstand heeft gedaan van de gemeenschap, daar zij de wettelijke termijnen heeft laten verstrijken;

Overwegende dat eerste verweerder beweert dat de eiseres verplicht is de boedel terug te geven en dat hij de gemeenschap de 24 Maart 1948 op 100.000 frank schat;

Overwegende dat eiseres, die de toelating bekomen heeft van de Rechtbank om handel te drijven, recht heeft op de winsten van deze handel en dat zij de voorbehouden goederen mag hernemen in geval zij van de gemeenschap afziet (Zie Kluyskens, Personenrecht n° 425 en De Page, Tr. de Dr. Civil Tome I, n° 752 quater). Dat er in casu geen twijfel bestaat dat al hetgeen zij verdiend heeft door haar werk als voorbehouden goederen moet aangezien worden (Zie De Page, Tr. de Dr. Civil T. Ier, eerste uitg. n° 752ter). Dat toen zij afzonderlijk is gaan wonen, zij geen meubels bezat en dat deze dus heel zeker de hoedanigheid van voorbehouden goederen hebben;

Overwegende dat de tegeneis niet ontvankelijk voorkomt en dient verworpen te worden en dat er geen gronden voorhanden zijn om gevolg te geven aan de vordering voor eiser in tegeneis om zekere feiten te mogen bewijzen door getuigen;

Overwegende dat het nu past de gegrondheid van de oorspronkelijke eis te onderzoeken. Dat de eerste verweerder met gegronde redenen opmerkt, dat eiseres moet bewijzen dat zij behoeftig was op het ogenblik dat de echtscheiding uitgesproken werd;

Overwegende dat vaststaat door een getuigenschrift van Dr Verdonck, dat eiseres bij hem in behandeling is geweest van 11 Juni 1946 tot 22 Juni 1948 en dat zij « tijdens die termijn werkonbekwaam is geweest »;

Overwegende dat duidelijk blijkt uit de officiële verklaring van de leider van het Centraal Taxatie-Bureau der Belastingen dat eiseres geen belastbaar inkomen heeft gehad in 1948 en dat haar inkomen ook niet belastbaar is geweest over de jaren 1946 en 1947, alsook dat zij gedurende die tijd ten laste van ouders, moeder en zuster was; dat deze gegevens bevestigd worden door de Politiecommissaris der stad Gent, die mededeelt dat zij het beroep van handelaarster uitgeoefend heeft tot einde 1947; dat zij dus in 1948 geen inkomen meer kon hebben, aangezien zij niet meer werkte;

Overwegende dat door de hierboven aangehaalde feiten bewezen is, dat eiseres in het voorjaar 1948 in nood verkeerde en dat zij in de fysieke onmogelijkheid was werk te verrichten, Dat artikel 301 van het Burgerlijk Wetboek aldus in casu toepasselijk is;

.....

NOOT : Bovenstaande vonnis maakt implicite uit, dat stilzwijgende aanvaarding van de gemeenschap door de vrouw mogelijk is. Zulks is in overeenstemming met de heersende leer. Zie o.a. De Page, T. X, n° 893; Kluyskens, Het Huwelijkscontract, n° 239.

BIBLIOGRAPHIE

Prof. Mr. PAUL SCHOLTEN : Verzamelde Geschriften.
Samengesteld door Mr. J. J. Scholten, Mr. G. V. Scholten en Prof. Mr. M. H. Bregstein. Deel II. - N.V. Uitgeverij W. E. J. Tjeenk-Willink, Zwolle, 1950, 350 blz.

In de vorige jaargang werd de verschijning van het eerste deel van de verzamelde geschriften van wijlen Prof. Mr. Paul Scholten, in leven hoogleraar aan de Universiteit te Amsterdam, door de hoofdredacteur van dit blad aangekondigd. (Zie R.W. 1949/1950, 40.) De betekenis en de waarde van het werk van deze grote Nederlandse jurist werden toen in hooggestemde bewoordingen aangegeven, waardoor de taak van de tegenwoordige recensent aanzienlijk vergemakkelijkt wordt.

In dit tweede deel zijn praktisch uitsluitend artikelen en redevoeringen over geloof en politiek opgenomen. Scholten was, zoals bekend, een overtuigd lid van de Nederlandse Hervormde Kerk; zijn geloof bepaalde ook zijn politieke zienswijze en houding. Hiermede zal men, bij het lezen van deze geschriften — om ze vooral in Vlaanderen juist te kunnen situeren — rekening moeten houden.

Van de in dit deel gebundelde 53 artikelen en redevoeringen — sommige bezitten nog slechts retrospectieve waarde — vermelden wij als bijzonder lezenswaardig: Krabbe's staatsidee, De grondwetsherziening, De gewetensvrijheid tegenover de militaire dienstplicht, Het ministerie Cort van der Linden en de volkswil, Het Koningschap en de les van Engeland, Volkseenheid en haar grondslag, L'autorité de l'état, Oorlog, Over de toekomstige vrede, Volk en nationalisme, De Kerk en het anti-semitisme, Redevoering uitgesproken ter herdenking van het 300-jarig bestaan der Instelling van Hoger Onderwijs te Amsterdam op 28 Juni 1932 enz. enz.

Voor de belangstellenden zij herinnerd, dat het eerste deel der Verzamelde Geschriften studiën en artikelen van rechtsfilosofische aard bevatten terwijl het nog te verschijnen 3de en 4de deel aan het positieve recht zullen gewijd zijn.

B.

ROBERT FEENSTRA : Inst. 2, 1, 41 et les origines de la « revendication » du vendeur non payé. (Extrait de la Revue internationale des droits de l'Antiquité, Tome IV, 1950). - Bruxelles, Office internationale de librairie.

Deze overdruk bevat de tekst van een door Robert Feenstra, hoogleraar aan de universiteit te Utrecht, gedane mededeling op de te Brussel gehouden IVE internationale sessie van de Société d'histoire des droits de l'Antiquité (26-28 September 1949) over de oorsprong van het « revindicatie »-recht van de onbetaalde verkoper (verg. art. 2102 C.C., vervangen door art. 20, 4e alinea van de wet van 16 December 1851; art. 1195 Ned. B.W., art. 230 v.v. Ned. W.v.K.) in verband met de Romeinsrechtelijke regel, dat bij koop de eigendom niet overgaat als de koopprijs niet is betaald of daarvoor geen zekerheid is gesteld.

De auteur heeft dit interessante rechtshistorisch onderwerp — bij de studie daarvan blijkt nogmaals de grote invloed van de aan de Middellandse zee gelegen steden op de vorming van een Middeleeuws internationaal handelsrecht — uitvoerig behandeld in zijn academisch proefschrift: *Reclame en Revindicatie*, dat in de vorige jaargang werd besproken. (R.W. 1949/1950, 1710.)

In onderhavig geschrift zijn de gegevens van het probleem, zoals Feenstra dit ziet, bondig aangehaald en uiteengezet.

B.

O problema do contrato — van Dr. Jur. Jose H. SARAIWA. — Lissabon, 1950. Druk. Libanio da Silva (167 bl., 40 Esc.).

Vooraleer in Januari 1950 als boekdeel van de pers te komen, verscheen genoemde studie van Mr Saraiva, tijdens de jaren 1948 en 1949, in de nummers 83 tot 89 van het sympathieke *Jornal do Fôro*, tijdschrift dat om de drie maand in Portugal uitkomt, met artikelen over rechtelijke en sociale vraagstukken.

Het hoofddoel van het werk bestaat er in de oorzaken van de recente wijzigingen in het contractrecht op te sporen, en aan te wijzen dat de huidige crisis van het privaatrecht, inzonderheid wat het uit overeenkomst ontstane recht betreft, op één rij staat met de algemene crisis van de wetenschap.

Het kenmerk van deze crisis is dat het louter rationeel begrip over de mens op de achtergrond komt ten bate van het reële wezen, van de in werkelijkheid bestaande persoon; die essentieel een sociaallevend wezen is. Zulks rukt een kloof open tussen de vroeger in abstracto uitgebeelde structuren en het in het hedendaags gemoed levende recht.

De rechtscrisis zou dan ook slechts één der aspecten zijn van een algemene crisis van het menselijk weten, verwekt door een beter bewustzijn van het sociaal-gebonden-zijn, door de *relacionalização*.

*

De studie van advocaat Saraiva is in drie grote hoofdstukken verdeeld.

Het eerste is gewijd aan het phenomeen van het verval der wilsbeschikkingen als bron en grondslag van het recht. Het wijst op alle nieuwe rechtsplechten die met het oude contractrecht onverenigbaar zijn.

In het tweede hoofdstuk legt de auteur zich ijverig toe op het opsporen der oorzaken van het vastgestelde verschijnsel. Achtereenvolgens worden de economische, sociologische en politieke sferen doorpeild om een voldoende uitleg te vinden en worden verschillende theorieën voorgesteld en kritisch ontleed, zoals deze van de *socialização* van het recht, deze van het publiek worden van het privaatrecht, deze van de relativiteit der rechten, deze van het standardiseren der rechtelijke verhoudingen, deze van het rechtelijke romantisme, enz.

Het laatste hoofdstuk vergelijkt het recht en de andere wetenschappen. Na een parallel tussen het klassieke recht en de klassieke logica, vat de auteur de logische grondslagen van het moderne recht samen, en besluit met als hypothese voor te stellen dat het contractueel recht progressief verdwijnen moet.

*

Het boek van Mr Saraiva ligt vol interessante beschouwingen die bijzonder klaar zijn ingedeeld. Het verwijst naar de beste Franse en Italiaanse auteurs en vormt een kloek aaneengesloten geheel.

Het stelt zeer handig een groot hedendaags probleem van het rechtsleven voor, het probleem dat door de uitgever van het boek wordt genoemd « *a colisão entre as ideias de ontem e o direito de hoje* ».

S. V.

BALIELEVEN

VERBOND DER BELGISCHE ADVOCATEN

De Heer Stafhouder Theo Collignon, Voorzitter van het Verbond der Belgische Advocaten, die het vorig jaar zulke bewonderenswaardige activiteit heeft aan de dag gelegd en zich geweldig heeft ingespannen om het Verbond tot bloei te brengen en de belangen der Belgische advocaten te verdedigen, zendt ons de hieronder staande oproep tot de Vlaamse confraters, waaraan wij met het grootste genoegen plaatsruimte verlenen.

Het is onze stellige hoop dat de advocaten der Vlaamse provinciën de oproep van de Voorzitter van het Verbond zullen horen en dat zij zullen medewerken tot het verwezenlijken van het verheven doel dat het Verbond zich heeft gesteld.

* * *

INDIEN MIJN CONFRATERS HET WILDEN...

Indien mijn confraters het wilden zouden er zich voor de uitoefening van ons beroep spoedig geen angstwekkende vraagstukken meer voordoen. En wanneer ze dit niet willen, welk is daarvan de reden?

Vooraleer ik het voorzitterschap van het Verbond waarnam heb ik nooit zo goed als thans de psychologie van de advocaat begrepen en nochtans was ik, vooraleer ik Voorzitter werd, geen advocaat-liefhebber, daar ik sedert meer dan 40 jaar samen met mijn confraters geleefd heb dag aan dag en ik zou wel mogen zeggen uur aan uur.

Sedert lange jaren heb ik belang gesteld in alle beroeps- en sociale aangelegenheden, die betrekking hebben op de advocatuur; ik heb mij dikwijls grote illusies gemaakt en misschien is deze periode der illusies voor mij nog niet ten einde.

Meer dan 15 jaar geleden heb ik een brochure gepubliceerd «Comment organiser les Caisses de retraite au Barreau». Deze brochure heb ik kosteloos doen geworpen aan elke advocaat van het land. Het vraagstuk was grondig onderzocht met een documentatie, die voor die tijd volstrekt volledig was. Geen enkel confrater heeft mij desaangaande iets geschreven, doch in het geheim ontving ik brieven van verschillende echtgenoten van confraters, die zich bedreigd voelden of die reeds getroffen waren door de ellende en die mij de meest pijnlijke mededelingen deden, die men in dit verband kon lezen: elke brief lichte een stuk op van het gordijn waardoor een vreselijk drama werd verborgen.

Wanneer ik ten strijde getrokken ben tegen de schandelijke fiscale toestand, deze voortdurende beschaming waardoor een beroep wordt gediscredeerd en tot ondergang gedoemd, heb ik kunnen vaststellen dat vele van onze confraters en zelfs diegene die deel uitmaken van het Parlement, volledig onwetend waren omtrent het berovingsmechanisme, dat de advocaten plaatst in de rangen der «onaantastbaren».

Dit is eveneens het geval met vele andere vraagstukken.

Sedert 1920 hebben allerlei zaakwaarnemers 70 tot 80 % der zaken, die normaal door de advocaten dienden behandeld te worden, van hun natuurlijke bestemming afgewend. De advocaten zijn aldus van een reusachtig aantal zaken beroofd geworden en men mag gerust zeggen dat, in de fiscale sector, 90 % van de zaken hun ontsnappen. De meeste van onze confraters weten zulks niet; zij stellen het slechts vast wanneer zij toevallig door een of ander

feit rechtstreeks aanvoelen dat zij slachtoffer zijn, want de oneindigheid der geheime handelingen, waardoor zij geschaad worden, ontsnapt hun.

Wat zouden de geneesheren zeggen wanneer in een stad waar drie dokters werkzaam zijn, zeven kwakzalvers de practijk zouden uitoefenen? Men wijst mij nochtans een klein Vlaams stadje aan, waar drie confraters gevestigd zijn en zeven zaakwaarnemers.

Hoe zijn wij zover gekomen? Enkel en alleen om reden de advocaat zich niet weet te verdedigen, omdat hij tot het uiterste een individualist blijft en voor het overige gewoonlijk vertrouwt op de toekomst, op de chance en op allerlei andere dingen die niet bestaan en nooit bestaan zullen.

Wanneer de werklieden zich in dezelfde mate individueel toevertrouwd hadden aan de toekomst en de chance zouden ze heden ten dage nog paria's en slaven zijn.

Welnu, een werkman uit Nieuwpoort of een kuiper uit de Hoge Venen stort het geld dat hij besteedt aan de verdediging zijner belangen in dezelfde kas als de mijnwerker uit Limburg of de metaalbewerker uit Henegouwen.

De advocaat, die geen enkele verbeelding heeft en geen enkele sociale zin, beantwoordt alle vragen en alle opwerpingen door zich te beroepen op de traditie. Welke traditie? Is het diegene die de advocaat onthief van de patentbelasting en hem aldus op fiscaal gebied volledig vrijstelde tot in 1919? Is het de traditie die hem deed geboren worden in deze gezegende periode waarin hij, in zijn wieg, met het diploma zijner voorouders de eigendomstitels vond, die hem inkomsten voor gans zijn leven verzekerden, alsmede het recht honoraria te beschouwen als een vrijwillige hulde van de vrijgeveige dankbaarheid zijner cliënten?

Is het diegene die aan alle jonge meisjes der burgerij een te waarden en gewaardeerde bruidschat verzekerde?

Deze tradities, die aan al de bevoorrechten een volstrekte onafhankelijkheid waarborgden, zijn gestorven met de goudfrank sedert 1919 en zullen niet herleven vóór verschillende geslachten, wanneer ze niet teniet gegaan zijn zonder enige mogelijke heropleving.

De advocaten verwachten altijd een mirakel om hen uit de nood te helpen. Zij wachten op het mirakel, maar zij beseffen nog niet de omvang van hun nood.

Geruineerd door de fiscus, door de zaakwaarnemers, door hun gebrek aan organisatie en aan methode zal de toekomst noodzakelijkerwijze hun volledige ondergang bewerken, want de zaakwaarnemers trachten door hun sarcasme en hun laster misprijzen te wekken voor de advocaten; zij wenden de openbare mening af van de eerbied die ons verschuldigd is; zij beweren dat wij een beroep uitoefenen zonder verantwoordelijkheden; dat wij schandelijk overdreven honoraria vorderen; dat wij beschikken over twee maanden verlof...

En gedurende deze tijd beleven wij het drama van onze verlaten kabinetten; wij verwachten honoraria die nooit komen; wij kennen de angst van de onvrijwillige werkloosheid en... wij laten begaan.

Wat dient er gedaan te worden?

Wat de toestand vereist is zo eenvoudig als doeltreffend: individueel dient elke advocaat te zeggen: «ik vecht» en hij dient dan ook ten strijde te trekken.

Vechten met de hulp van elk van zijn confraters voor zijn confraters.

Vechten voor het belang van zijn confraters en voor het zijne.

Vechten niet meer met woorden maar met daden. Handelen elke dag en elk ogenblik.

Handelen tegenover zichzelf, tegenover zijn confraters, tegenover de parlementsleden, zijn vrienden en ook zijn tegenstrevers.

Zich volledig inspannen met zijn persoonlijkheid en met zijn geldmiddelen, met zijn gedachten en met zijn moeite; degenen volgen die de leiding van het Verbond hebben op zich genomen, eerlijke kritiek ten hunnen opzichte uitbrengen wanneer het nodig is, hen bekampen wanneer ze zich vergissen.

Zich losmaken uit de dodelijke verdoving die de ganse corporatie anemieert en vergiftigt door de onverschilligheid der egoïsten en der zorgelozen.

Binnenkort zullen wij beschikken over de macht en het recht diegenen af te zonderen die door hun ontstentenis het schip gevaar doen lopen ten gronde te gaan.

De dag dat onze confraters het zullen willen zal de fiscale kwestie opgelost zijn, zullen de zaakwaarnemers uitgeschakeld worden, zullen de advocaten geëerbiedigd worden, zullen de vrouwen niet meer te vrezen hebben voor hun lot en zal de toekomst der kinderen gewaarborgd zijn; degenen die zullen overleven zullen ouderdom en ziekte zonder vrees kunnen afwachten.

Ons beroep zal genieten van meer onafhankelijkheid; de jongeren zullen ondersteund worden en de belangen der ouderen zullen gewaarborgd zijn.

Dit alles zal gebeuren wanneer onze confraters zullen willen.

Alsdan zullen wij beschikken over een groot huis waar alles zal gecentraliseerd zijn, dat zal kunnen beschouwd worden als het Paleis der Advocaten, waar allen en elkeen zullen vinden de steun, de hulp, de intellectuele bijstand en de voordelen die spruiten uit een volledige samenwerking.

Deze dag kan zo nabij zijn als wij het zelf willen en hij zal ons toelaten iets groots te vertegenwoordigen, die elke poging tot misprijzen ten opzichte van onze zwakheid zal uitschakelen.

En waarom zou er niet aan gedacht worden dat de andere vrije beroepen, waarvan sommige zo machtig zijn, eens gelukkig zullen zijn ons de hand te reiken. Het duurt reeds al te lang dat in België de intellectuelen vreemd staan tegenover elkaar en dat men hun verdeeldheid en hun onverschilligheid uitbuit om hen in de grootste mate te schaden.

Op het Congres te Charleroi hebben wij kunnen aankondigen dat op één enkel jaar er voor het Verbond der Advocaten een aanwinst geweest is van 1000 leden.

De laatste Zaterdag van de maand Juni 1951 zullen wij op het Congres te Brugge een nieuwe inventaris opmaken.

Vlaamse confraters, ik verwacht U allen in het Verbond zoals ik reken op alle andere confraters van België.

Vlaamse confraters, U hebt zoals wij allen uw toekomst zelf in handen. Hoe vlugger wij zullen verenigd zijn, hoe vlugger wij er zullen in slagen dit grootse doel te verwezenlijken: solidariteit en confraterniteit in de werkelijke betekenis van het woord.

Theo Collignon.

BALIE VAN MECHELEN

Hierna volgt de samenstelling van de Tuchtraad der Balie van Mechelen voor het jaar 1950-1951:

Stokhouder: Mr Carl De Cocq.

Leden: Mrs M. De Ridder, E. Maes, H. Nobels, M. Eyskens, J. R. Smedts.

Secretaris-Penningmeester: Mr J. Verdellen.

MEDEDELINGEN

EMILE VAN DIEVOET-PRIJS

Onze lezers herinneren zich hoe het vorig jaar, ter gelegenheid der viering van het 30-jarig professoraat van Prof. E. Van Dievoet aan de Universiteit te Leuven, een Van Dievoet-prijs werd gesticht ter aanmoediging van de juridische wetenschap voor jongere juristen gevormd door de Universiteit te Leuven.

Wij delen hieronder de tekst mede van het reglement dat thans definitief bepaalt op welke wijze in de toekomst de Van Dievoet-prijs zal worden toegekend.

* * *

Art. 1. — Twee prijzen van 50.000 frank ieder zullen om de vijf jaren worden toegekend aan de auteurs van een respectievelijk in het Nederlands en in het Frans gesteld werk op het gebied van het privaatrecht.

Het privaatrecht wordt hier begrepen in de ruime zin en omvat het burgerlijk recht, het handelsrecht (in het bijzonder verzekeringen en krediet), de burgerlijke rechtsvordering, het internationaal privaatrecht, het vergelijkend privaatrecht en de geschiedenis van het privaatrecht.

Art. 2. — Zullen alleen in aanmerking genomen worden de oorspronkelijke werken, al dan niet uitgegeven, die een werkelijke bijdrage vormen tot de vooruitgang van de rechtswetenschap, met uitsluiting van gewone licentiaats- of doctoraatsverhandelingen en van handleidingen en handboeken. Bij gelijke verdiensten, zal de voorkeur worden gegeven aan die werken welke de vrucht zijn van persoonlijke onderzoeken op het gebied van het niet geschreven recht (rechtspraak, type-contracten, documenten uit de praktijk, economische gebruiken).

Art. 3. — De prijs wordt voorbehouden aan auteurs van Belgische nationaliteit die, bij het einde van de vijfjarige periode, sedert minder dan tien jaar het diploma van doctor in de rechten of licentiaat in het notariaat hebben behaald aan de Universiteit te Leuven.

Art. 4. — Komen alleen in aanmerking de werken die in de loop van de vijfjarige periode verschenen zijn, alsmede diegene die nog niet gedrukt zijn; van deze laatste zal de jury het uitgeven kunnen vergen.

Art. 5. — De prijs zal niet verdeeld worden. Wanneer hij niet kan worden toegekend, bij gebrek aan kandidaten of omdat de ingezonden werken niet aan alle gestelde eisen voldoen, zal de uitgespaarde som aan het tegoed van het Fonds worden toegevoegd.

In alle geval moet de aldus uitgespaarde som ten goede komen aan kandidaten van hetzelfde taalregime.

Art. 6. — De prijs zal toegekend worden door de Universiteit te Leuven op advies van een jury, aan te stellen door de Faculteit der Rechten, die ook een beroep zal kunnen doen op geleerden welke niet tot deze Faculteit behoren of op buitenlandse geleerden, gespecialiseerd in de door de mededingers behandelde onderwerpen. Een grondige kennis van de taal waarin de te beoordelen werken gesteld zijn, zal steeds van ieder der juryleden worden gevergd. De Rector zal, in een plechtige vergadering, te houden in de promotiezaal, op verslag van de Voorzitter van de jury, de laureaat bekendmaken en hem de prijs uitreiken.

Art. 7. — Het Fonds behoort toe aan de Universiteit. Het wordt beheerd door een vast Comité, samengesteld uit de afgevaardigde van Mgr de Rector,

een familielid van Prof. Van Dievoet, de decaan van de Faculteit der Rechten en een afgevaardigde van de verenigingen der oud-studenten van de Faculteit.

Het Comité zal het gedetailleerde reglement van de Prijs opmaken; het zal, voor ieder taalregime, de datum van de sluiting der eerste vijfjarige periode bepalen; het zal de einddatum evenals de modaliteiten voor het inleveren der verhandelingen vaststellen; het zal de jury bijeenroepen.

Bovendien zal het Comité de Prijs bij de studenten en oud-studenten bekendmaken en hun interesse hier voor opwekken.

JOURNAL DES TRIBUNAUX

Jaarlijkse samenkomst

Bij onze goede en hooggewaardeerde confrater het « Journal des Tribunaux » bestaat de uitstekende traditie op het einde van elk rechterlijk jaar de redactieraad en de bijzonderste medewerkers samen te brengen bij een gezellige dis in een der steden van het land. Dit jaar had deze vergadering plaats te Antwerpen.

Op 8 Juli i.l. kwam een vrij talrijk gezelschap bijeen in de gezellige lokalen van de County-club te Kapellen. Advokaten en magistraten van alle delen van het land waren aanwezig en het werd gedurende de fijne maaltijd een hartelijke en gezellige atmosfeer.

Mr Van Reepinghen, de voortreffelijke hoofdredacteur van het « Journal des Tribunaux », hield een wel sprekende tafelrede en Mr Charles Boelens, stafhouder van Antwerpen, drukte zijn genoegen er over uit de staf en de talrijke medewerkers van het « Journal des Tribunaux » te Antwerpen te mogen begroeten; hij gaf uiting aan zijn bewondering en hoge waardering voor het prachtig juridisch werk dat door het « Journal des Tribunaux » wordt gepresteerd.

Dat Mr Van Reepinghen zo vriendelijk geweest is ook de redactie van het « Rechtskundig Weekblad » tot deze bijeenkomst uit te nodigen wordt door ons ten zeerste op prijs gesteld.

Het « Rechtskundig Weekblad » heeft steeds met het « Journal des Tribunaux » de hartelijkste confraternele betrekkingen gehad en het is verkwikkelijk te kunnen vaststellen dat beide juridische weekbladen in gezonde en loyale wedijver er zich op toeleggen op de best mogelijke wijze het recht in ons land te dienen.

Na het feestmaal bleven de aanwezigen nog lange tijd gezellig kouten in de mooie hovingen van de County-club. Al degenen die het voorrecht hadden op deze bijeenkomst aanwezig te zijn zullen er de beste herinnering aan bewaren.

3de INTERNATIONAAL CONGRES VOOR VERGELIJKEND RECHT

Van 31 Juli t/m. 5 Augustus j.l. heeft te Londen het 3de Internationaal Congres voor Vergelijkend Recht, ingericht door de Académie Internationale de Droit comparé, plaats gehad. Juristen uit meer dan veertig landen namen er aan deel.

De vorige congressen werden in 1932 en in 1937 te Den Haag gehouden.

INTERNATIONAAL BELASTINGCONGRES

Het vierde Internationaal Belastingcongres, georganiseerd door de Int. Fiscal Association, zal op 21, 22 en

23 September a.s. te Monte Carlo worden gehouden. Het zal een enigszins beperkt karakter dragen en als voorbereiding dienen tot het congres 1951.

Besproken zullen worden: 1. De uitwerking van valutaschommelingen op het belastbare inkomen, gezien van nationaal en internationaal standpunt, en 2. De opheffing van fiscale belemmeringen tot Europese integratie. Rapporteurs: over het eerste onderwerp Mr. Marcel Feye, Advocaat te Brussel, over het tweede Dr W. H. van den Berge, plv. Directeur-Generaal der Belastingen bij het Ministerie van Financiën te Den Haag.

2de INTERNATIONAAL CONGRES VOOR CRIMINOLOGIE

Van 10 t/m. 19 September heeft in het Palais de la Sourbonne het 2e internationaal congres voor Criminologie plaats, hetwelk gewijd is aan het opsporen van criminogene factoren door middel van de Sociologie, Biologie, Psychiatrie, alsmede aan de opsporing van de misdaad (gerechtelijke geneeskunde, politiewetenschap) en aan de bestrijding van de misdaad (penitentiaire wetenschap). Voorts bestaat het plan om op dit congres te komen tot de oprichting van een internationaal instituut voor criminologie. Het congres gaat uit van de Société Internationale de Criminologie.

De rapporteurs-généraux zijn voor sociologie: Thorsten Sellin (Philadelphia), biologie: Pende (Rome), psychiatrie: Denis Carroll (Londen), gerechtelijke geneeskunde: Davila (Luna, Peru), politiewetenschap: Sandoval Smart (Santiago, Chili), penitentiaire wetenschap: Olof Kinberg (Stockholm), kindercriminologie: Frey (Bazel), socio-criminogenese: Van Bemmel (Londen), bio-criminogenese: Di Tullio (Rome), psycho-criminogenese: Lagache (Parijs), het probleem van de criminogenese: de Greef (Leuven), Prediction studies in criminology: Sheldon Glueck (Harvard, Cambridge), Diagnose van de gevaarlijkheid: Osvaldo Loudet (La Plata, Argentinië).

AFTREDEN VAN PROFESSOR MR. E. M. MEIJERS ALS HOOGLERAAR

Op 10 Januari j.l. is Prof. Mr. E. M. Meijers zeventig jaar geworden. Het bereiken van deze leeftijd heeft wettelijk ten gevolge, dat de ook in ons land algemeen gewaardeerde Nederlandse jurist binnen enkele weken als hoogleraar in het Nederlands Burgerlijk Recht en het Internationaal Privaatrecht aan de Universiteit te Leiden, — waartoe hij bij Koninklijk Besluit van 9 Augustus 1910 benoemd werd — zal aftreden.

Te dezer gelegenheid zal het Rechtskundig Weekblad een artikel over hem publiceren, geschreven door Professor Mr. G. De Grooth, oud-leerling en collega van de aftredende hoogleraar.

Intussen signaleren wij de verschijning van de tweede aflevering (Jaargang 1950) van het *Rechtsgeleerd Magazyn Themis*, geheel gewijd aan de figuur en het werk van Professor Mr. Eduard Maurits Meijers (blz. 107-264). Ziehier de inhoud:

Meijers vóór het Professoraat, door Prof. Mr. J. C. van Oven. - Meijers als hoogleraar, door Prof. Mr. R. P. Cleveringa. - Meijers en de Rechtsdogmatiek, door Prof. Mr. G. E. Langemeijer. - Meijers en de Rechts-historici, door Mr. S. J. Fockema Andreae. - Meijers en het Burgerlijk Recht, door Prof. Mr. G. De Grooth. - Meijers en het Handelsrecht, door Prof. Mr. J. Offerhaus. - Professor Meijers en het Nederlands Burgerlijk Procesrecht, door Prof. Mr. A. W. J. van Vrijberghe De

Coningh. - Meijers en het internationaal Privaatrecht, door Prof. Mr. R. D. Kollewijn. - Meijers en het Notariaat, door Mr. G. J. H. Kuyk. - Meijers en het arbeidsrecht en de economie, door Mr M. B. Vos. - Meijers en de vernieuwing van onze codificatie, door Prof. Mr. J. H. Beekhuis.

In deze reeks opstellen is door vrienden, collega's en oud-leerlingen de uitzonderlijke betekenis van Meijers voor de ontwikkeling van de Nederlandse rechtswetenschap en van de Nederlandse rechtspraktijk praegnant geschetst. Zij verdienen ook door de Vlaamse juristen gelezen te worden, voor wie Prof. Meijers sinds lang geen onbekende meer is.

De aflevering van het Rechtsgeleerd Magazyn Themis is afzonderlijk verkrijgbaar aan de prijs van f. 5,25.

Overzicht van de buitenlandse juridische literatuur

Nederland

- Bemmelen, J. M. van.* — Strafvordering. Leerboek van het Nederlandse strafprocesrecht. — 's Gravenhage, Martinus Nijhoff. XVI, 498 p.
- Hagen, C. J. A. ten, en H. Verschoor.* — Wat krijg ik nog? — Toelichting op de wettelijke regeling van de materiële oorlogsschade. — Amsterdam, De Arbeiderspers. 64 p.
- Pompe W. P. J.* — Handboek van het Nederlandse strafrecht. 3e dr. Zwolle, W. E. J. Tjeenk Willink. VIII, 594 p.
- Rapport van de Commissie tot herziening van de pachtwetgeving. — 's Gravenhage, Staatsdrukkerij- en Uitgeversbedrijf. 89 p.
- Röling B. V. A.* — Strafbaarheid van de agressie oorlog. Rede. — Groningen, J. B. Wolters. 60 p.
- Versteeg Th. A.* — Overzicht van privaatrechtelijke uitspraken van den Hogen Raad. — 's Gravenhage, A. Jongbloed & Zoon. 82 p.
- Wempe A. A.* — Belastingrecht voor het examen moderne bedrijfsadministratie en het staatspractijkdiploma. 4e dr. Purmerend, J. Muusses, 253 p.
- Duursma J.* — Rechts- en wetskennis voor de middenstand. — Purmerend, J. Muusses, 123 bl.
- Eijkern W. J. van en G. J. Balkenstein.* — De wet op de bedrijfsorganisatie. Alphen a. d. Rijn, N. Samsom, XV, 340 blz.
- Eysinga W. J. M. van.* — De Groots Jodenreglement. — Amsterdam, Noord-Hollandse U.M. 8 blz.
- Kamphuis M.* — Wat is social casework? Alphen a. d. Rijn, N. Samsom, XII, 86 blz.
- Lieshout D. J.* — Na-oorlogse financiering van woningwetwoningen 1919-1948. — Arnhem, G. W. van der Wiel & Co. 70 blz.
- Meer, Th. van der.* — Wet op de bedrijfsorganisatie. — Deventer, E. Kluwer.
- Mulder A.* — De handhaving der sociaal-economische wetgeving. Naast strafrechtspraak bedrijfsrechtspraak? 's Gravenhage, D. A. Daamen, 287 blz.
- Praag M. M. van.* — Algemeen Nederlands administratief recht. — 's Gravenhage, A. Jongbloed & Zoon. VIII, 343 blz.
- Regelingen van Staatsrecht. Voorzien van marginale aantekeningen en alphabetisch register. — Alphen a. d. Rijn, N. Samsom, VII, 202 blz.
- Vries U. de en J. F. Schroevers.* — Inleiding tot de controle der gemeentefinanciën, Alphen a. d. Rijn, N. Samsom. VIII, 258 blz.
- Wiarda N. H.* — Wet op de materiële oorlogsschaden. — Alphen a. d. Rijn, N. Samsom. 572 blz.
- Zadel A.* — De invordering van de plaatselijke belastingen. — Alphen a. d. Rijn, N. Samsom 158 blz.

Frankrijk

- Harmonic G.* — L'Arbitrage en droit commercial. Guide juridique et pratique. — Libr. gén. de Droit et de Jurisprudence. — 90 bl.
- Hugueneu, Donnedieu de Vabres et Ancel.* — Les grands systèmes pénitentiaires actuels. — Recueils Sirey. — 450 bl.
- Isorni J. et Lemaire J.* — Requête en revision pour Philippe Pétain. — Flammarion et Co. — 256 bl.
- Malezieux R.* — Conventions collectives du travail. — Recueil Sirey. 20 bl.
- Monnet P.* — Mémento de propriété littéraire pour la France et l'étranger. — Libr. gén. de droit et de jurisprudence. — 175 bl.

- Perraud-Charmantier L.* — Manuel-formulaire des sociétés à responsabilité limitée. — Libr. gén. de Droit et de jurisprudence. — 314 bl.
- Perraud-Charmantier L.* — Manuel pratique des successions. — Libr. gén. droit et jurisprudence. — 210 bl.
- Delbez L.* — Le nouveau statut de l'Allemagne occupée. — Libr. Pedone. — 40 bl.
- Galici E.* — La loi définitive sur les loyers d'habitation et professionnels expliquée et commentée. — Edit. Galici. Libr. Secrétan. —
- Mateesco N.* — Vers un nouveau droit international de la mer. — Libr. Pedone. — VIII, 612 bl.
- Mouskhely M.* — L'Immunité diplomatique s'étend-elle aux personnes faisant partie de la suite du Ministre? — Libr. Pedone, 22 bl.
- Retail L.* — L'évolution des fonds de commerce, des fonds d'industrie et des grands ensembles économiques. — Recueil Sirey, 386 bl.
- Robino P.* — Les privilèges et autres causes de préférence sur les créances. — Recueil Sirey. — 292 bl.
- Rodière R.* — La tutelle des mineurs. — Recueil Sirey. — 394 bl.
- Rougier L.* — La France est-elle un état de droit. — Nouvelles édit. latines. —
- Triffin R.* — Aspects de la reconstruction monétaire de l'Europe. — Recueil Sirey. — 36 bl.
- Laignel-Lavastine M. et Stanchu V. V.* — Précis de criminologie. — Payot. — 288 bl.

Zwitserland

- Brons J.* — Schweizer Gesetzkunst. Hamburg, Komm. R. Hermes-Verlag, 1949, 8 blz.
- Diener W.* — Die unrichtig gewordene Firma. — Zürich, Juris-Verlag, 1949. — 130 blz.
- Hensler E.* — Urheberschutz in der angewandten Kunst und Architektur nach deutschem, schweizerischem, französischem, englischem, und amerikanischem Recht. — Stuttgart, Köln, W. Kohlhammer, 1950. — XXII, 305 blz.
- Lüdin F.* — Das Erlöschen des Verlagsrechtes nach schweizerischem Urheber- und Obligationenrecht. — Liestal, Lüdin AG., 1950. — 242 blz.
- Martin-Achard E.* — Le rôle de l'avocat. — Genève, Georg & Cie S. A., 1950. — 31 blz.
- Oser H.; Schönenberger W.* — Schweizerisches Obligationenrecht. — Zürich, Schulthess & Co AG., 1950. — XL, 719, 99 blz.
- Rammelmeyer F.* — Die aktienrechtlichen Einschlüsse in der Gesellschaft mit beschränkter Haftung. — Bern, F. Haupt, 1950. — 108 blz.
- Schaumann W.* — Die Landesplanung im schweizerischen, englischen und französischen Recht. — Zürich, Regio-Verlag, 1950. — 332 blz.
- Campbell U.* — Schuldbetreibung und Konkurs mit Schutzmassnahmen notleidender Wirtschaftszeige. — Zürich, Schweizer Druck- und Verlagshaus AG, 1950. — LXXX, 731 blz.
- Cancellaria federale.* — Collezione sistematica delle leggi e ordinanze federali, 1848-1947. Berna, Ufficio centrale federale degli stampati e del materiale.
- Marti H.* — Dringlichkeit und Notrecht. — Basel, Helbing & Lichtenhahn, 1950. — 35 blz.
- Nej H.* — Sinn und Schutz verfassungsmässiger Gesetzgebung und rechtmässiger Verwaltung im Bunde. Referat. — Basel, Helbing & Lichtenhahn, 1950. — 133a-346a blz.
- Oser H.; Schönenberger W.* — Schweizerisches Zivilgesetzbuch. — Zürich, Schulthess & Co, 1950. — XXIV, 580, 62 blz.
- Oser H.; Schönenberger W.* — Schweizerisches Zivilgesetzbuch mit Obligationenrecht. — Zürich, Schulthess & Co, 1950. — 1524 blz.
- Gilomen H. V.* — Absichtliche Täuschung beim Abschluss von Verträgen nach schweizerischem Obligationenrecht. — Bern, Stämpfli & Co, 1950. — VIII, 130 blz.
- Meier B.* — Die Verwaltungsrechtspflege im Kanton Aargau. — Aargau, Keller, 1950. — XX, 239 blz.
- Von der Mühl P.* — Voraussetzungen und Umfang der Luftthaftpflicht gegenüber Drittpersonen. — Basel, Helbing & Lichtenhahn, 1950. — 244 blz.
- Wyssa G.* — Les effets externes de l'inscription au Registre du commerce. Lausanne, Payot, 1950. — 143 blz.
- Ziegler A.* — Anleiheobligationen. — Bern, Stämpfli & Co, 1950, X, 140 blz.

Duitsland

- Anders R.* — Gesetzgebung der Alliierten Hohen Kommission in Deutschland mit Gesetzgebung der drei Besatzungsmächte. — Karlsruhe: C. F. Müller 1950.
- Apfelbaum P.* — Wer kann Unterhalt fordern? Wer muss Unterhalt gewähren? Wie? — Berlin-Frohnau u. Neuwied a. Rh.: Luchterhand. — 1950. — 44 blz.
- Benteler M.* — Das Recht auf Arbeit in rechtsdogmatischer und ideengeschichtlicher Betrachtung.
- Calcker Fr. van.* — Politik als Funktion des Rechts. — Bad Wörishofen 1950: Holzmann. — 15 blz.
- Classen W.* — Einführung in die Politik. — Stuttgart: Kohlhammer; Düsseldorf: Schwann 1950. — 96 blz.
- Fünfzigjahrfeier des deutschen Bürgerlichen Gesetzbuches.

- Tübingen: Mohr (Siebeck) 1950. — 48 blz.
 Goetze P. — Lehrbriefe für Steuerberatung. — Wiesbaden: Gabler, 1950.
 Grotius H. — De jure belli ac pacis libri tres. — Tübingen: Mohr 1950. — XXX, 650 blz.
 Julier M. — Strassenverkehrsrecht. — München: Rehm 1950. — 357 blz.
 Nass O. — Verwaltungsreform durch Erneuerung der Verwaltungswissenschaft. — Tübingen: Mohr (Paul Siebeck) 1950. — XI, 158 blz.
 Rösch A. u. Kurandt F. — Bodenschätzung und Liegenschaftskataster. — Berlin: Heyman 1950, XII, 300 blz.
 Scheer H. — Internationales Patent-, Muster- und Warenzeichenrecht. — Köln-Braunsfeld: (Selbstverl.) 1949, 292 blz.
 Godin R. Frh. von u. von Godin H. Frh. — Ehegesetz vom 20 Februar 1946. — Berlin: de Greyter 1950. XV, 496 blz.

TIJDSCHRIFTEN

Rechtskundig Tijdschrift voor België. — 40^e Jaargang nr 6.

R. Van Lennep, Verhandeling en beslechting in Kortgeding. — Rechtspraak. — Rechtspraak over burgerlijke aansprakelijkheid. — Economische rechtspraak. — Sociaal Recht en bestuurlijk recht. — Romeins recht. — Boekbespreking.

Tijdschrift voor Gemeenterecht. — 7e aflevering Juli 1950.

Tuchtstraf. — Bezoldigingen.

8^e aflevering Augustus 1950.

Bezoldigingen. — Veldwachter. — Wegen. — Antwoorden op gestelde vragen, Benoemingen, Erediensten, Secretaris.

Algemeen Fiscaal Tijdschrift. — Nr. 12. — Augustus 1950.

De bindende kracht van de strafrechterlijke beslissingen tegenover de fiscus (vervolg en slot) door A. Tiberghien. — Inkomstenbelastingen. — Indirecte staatsbelastingen.

Nederlands Juristenblad. — Afl. 26 van 15 Juli 1950.

Prof. Mr. J. C. Van Oven, Rechter en administratie. — Prof. Mr. Dr. C. W. van der Pot. — Mr. W. Nolst Trenité, Een krom geval; «je moet maar durven», m.o. redactie. — Mr. W. R. Emmen Riedel, 4^{de} Duitse Belastingcongres. — Mr. W. P. C. Knuttel, Hoger beroep in het nieuwe Kinderrecht.

Aflevering 27 van 12 Augustus 1950:

Prof. Mr. J. Valkhoff, Bescherming van huurders van woonschepen en woonwagens. — Dr. E. D. Hirsch Ballin, Auteursrecht der hoogleraren. — Mr. W. Nolst Trenité, Nogmaals: Een krom geval «Je moet maar durven», m.o. Redactie. — A. Dirkzwager, Demerietenhuisen, m.o. Redactie. — Mr. J. W. Bosch, Rechts-historisch Congres te Rijsel. — Mr. P. Groeneboom, Wettig en overtuigend bewezen. — Mr. R. J. Brunner, De Grootverlofganger in art. 196 Wetboek van strafrecht. — Mr. W. Hugenholtz, Wereldcongres dierenbescherming 1950. — Mr. A. Smit, Toch een objectieve maatstaf bij de toetsing van gemeenteverordeningen aan art. 162 van de Gemeentewet? — Mr. W. L.A. van Panhuys, Vergadering van het Psychiatrisch-Juridisch Gezelschap. — Mr. L. De Groot, Uitkering ingevolge artikel 820 Rv.

Aflevering 28 van 2 September 1950:

Mr. Dr. J. F. M. Eras; De leer van de Hoge Raad omtrent in hoger beroep aangeboden getuigenbewijs (1). — Mr. A. J. Mol, Is hervorming der civiele procedure nodig? — Mr. W. M. J. C. Phaf, De Gedeputeerde Staten als beroepsinstantie. — Jhr Mr. R. W. J. den Tex, Een merkwaardige eed. — Mr. K. Jansma, Toetsing van Standaardcontracten.

Aflevering 29 van 9 September 1950:

Dr. J. R. Stellinga, De bevoegdheid van de politie en het rapport der Commissie-Langemeijer. — Mr. Dr. J. F. M. Eras, De leer van de Hoge Raad omtrent in hoger beroep aangeboden getuigenbewijs (II, slot). — de Bruijn, Rechters zetten de klok terug.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-Ambt en Registratie. — Nr. 4147 van 5 Juli 1950.

M. A. Wisselink, Afrekenen van V.A.B. en Vermogensheffing ineens tussen echtgenoten, tussen ouders en minderjarige kinderen en tussen vruchtgebruikers en blote eigenaren. — Mr. A. C. J. van Heusden, Uitoefening van stemrecht op aandelen door executeurstestamentair.

Nr. 4148 van 22 Juli 1950:

Mr. F. B. Dozy, Onheils-opeenvolging (I). — K. Abma, De prijsvraag van de Ring Amsterdam? — Y. D. C. van Duyn, Rechterlijke en administratieve beslissingen inzake notariaat en fiscaalrecht.

Nr. 4149 van 29 Juli 1950:

Mr. F. B. Dozy, Onheils-opeenvolging (II.). — Trekking van loterijen.

Nr. 4150 van 5 Augustus 1950:

Mr. F. B. Dozy, Onheils-opeenvolging (III, slot). — K. Sneep, Afwezigheid, vermoedelijk overlijden, de Wet van 2 Juni 1949 (Staatsblad, J 227) ten opzichte van het fiscale recht. (I).

Nr. 4151 van 12 Augustus 1950:

Prof. Mr. J. C. van Oven, Na vijf jaar de Visser-Harms (I). — K. Sneep, Afwezigheid, vermoedelijk overlijden, de Wet van 2 Juni 1949, (Staatsblad J.227) ten opzichte van het fiscale recht (slot).

Nr. 4152 van 19 Augustus 1950:

Prof. Mr. J. C. van Oven, Na vijf jaar de Visser-Harms (II). — Y. D. C. van Duyn, Vestiging van een lijfrente in verband met de overdracht van een bedrijf.

Nr. 4153 van 26 Augustus 1950:

Prof. Mr. J. C. van Oven, Na vijf jaar de Visser-Harms (slot). — J. G. J. van Mourik, De betekenis van de doorhaling van hypothecaire inschrijvingen en een opsomming van verschillende beslissingen van de Minister van Financiën en rechterlijke uitspraken betreffende de wijze waarop die doorhaling plaats heeft.

Nr. 4154 van 2 September 1950:

Prof. W. J. de Langen, De opbouw van het tarief voor de inkomstenbelasting. — J. G. J. van Mourik, De betekenis van de doorhaling van hypothecaire inschrijvingen en een opsomming van verschillende beslissingen van de Minister van Financiën en rechterlijke uitspraken betreffende de wijze waarop die doorhaling plaats heeft (II, slot).

Nr. 4155 van 9 September 1950 :

Prof. Mr. A. Pitlo, Het notariaat in België en in Nederland, enige overeenkomsten en verschillen. — Mr. J. M. Polak, Het rechtskarakter van de kwijtschelding. — Mr. W. R. Emmen Riedel, Internationale belastingvraagstukken in Londen (Internationaal Bar Conference 1950).

Arbitrale Rechtspraak. — Augustus 1950, nr. 356.

Mr. A. C. J. Van Heusen, Clausules voor internationale arbitrage. — Rechtspraak.

Revue de Droit Intellectuel. — Nos 5-6; Mai-Juin.

Gaspar Florent, Secret des dépôts belges de modèles et exercice du droit de priorité. — Droit international. — Législation belge. — Jurisprudence belge.

Nr. 7 Juillet 1950 :

Plaisant Robert, La réforme de la loi française sur les marques. — Jurisprudence belge. — Divers.

Repertoire Fiscal. — Nos 6-7, Juin-Juillet 1950 :

Etudes et Doctrines. — Documents et références.

Nr. 8 Août 1950 :

Etude et doctrine. — Documents et références.

Recueil Général de l'Enregistrement et du Notariat. — Juillet 1950.

Dommages-intérêts. — Taxes assimilées au timbre. — Transcription. — Don manuel. — Succession. — Enregistrement. — Conseil d'Etat. — Taxe de facture.

Août-Septembre 1950 :

Bibliographie. — Enregistrement. — Droit de succession. — Communauté d'acquit. — Quotité disponible. — Propriété. — Donation. — Preuve. — Contrat de mariage.

Revue Générale des Assurances et des Responsabilités. — Nr. 4-5.

Rechtspraak.

Revue de l'Administration et du Droit Administratif de la Belgique. — 7e afl.

Cours d'eau non navigables. — Conseil d'Etat. — Etat civil. — Finances publiques. — Loi communale. — Police. — Traitements et pensions.

Revue du Droit Public et de la Science Politique en France et à l'Etranger. — Avril-Juin 1950 nr. 2.

Debré Michel, Esai sur l'évolution moderne des idées politiques. — Soliman Mohamed, Le Conseil d'Etat égyptien et le contrôle de la constitutionnalité des lois. — Montané de La Roque, Espagne. — Roger Pin-

to, Le réforme du Congrès. — Emile Blamont, Les conditions du contrôle parlementaire. — Drago Roland, L'évolution récente de la notion d'inviolabilité parlementaire. — Waline Marcel, Le brouillage des émissions d'une station radiophonique étrangère constitue-t-il un acte de gouvernement ? — Chapus René, Bulletin des Notes de Jurisprudence. — Jean de Soto, Revue sommaire de Jurisprudence. Le recours pour excès de pouvoir et la responsabilité de la puissance publique.

Recueil Dalloz de Doctrine de Jurisprudence et de Législation. — 26e cahier. — 6 Juillet 1950.

Louis Roland, La restitution des sommes versées à titre d'office de concours, en cas d'inexécution des travaux publics. — M. H. Donnedieu de Vabres, La responsabilité pénale des personnes morales. — Jurisprudence.

27e cahier — 13 Juillet 1950 :

Mignon Maxime, Essai d'une résolution de la complexité juridique des concessions de terrain dans les cimetières. — M. J. de Soto, L'exécution et l'interprétation des contrats administratifs : stipulations contractuelles et intention des parties. — Mr. Savatier, La rescision du parage pour lésion en cas de licitation avec clause d'attribution. — Jurisprudence.

28e cahier — 20 Juillet 1950 :

André Besson, Le point de départ du délai de déclaration du sinistre par le bénéficiaire d'une assurance contre les accidents mortels. — Jurisprudence.

29e cahier — 27 Juillet 1950 :

Marcel Merle, Nationalisation et démocraties. — M. Fréjaville, L'incompétence des tribunaux répressifs pour liquider les astreintes comminatoires qu'ils prononcent. — M. Guionin, L'irrecevabilité, faute de qualité, du recours d'un agent public et annulation, d'une mesure générale de service ne portant pas atteinte à ses droits statutaires. — M. Pierre Voirin, Le privilège des caisses de sécurité sociale pour payement des cotisations s'étend-il aux majorations de retard ? — Jurisprudence.

30e cahier — 24 Août 1950 : jurisprudence.

Revista de la Facultad de Derecho y Ciencias Sociales. — Nr. 17 — 1949.

Maria Martinez Casas, Exigencias juridicas de la nueva economia. — Lucio M. Moreno Quintana y Carlos M. Bollini Shaw, La politica internacional. — Marcelo Sanchez Sorondo, La Teoria del Estado de Palacia y las formas de gobierno. — Jorge I. Hubner G, Notas para una intologia juridica. — Carl Schmitt, Donoso Cortès y las revoluciones de 1848.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"